

DIRVA

★ ★ ★
THE FIELD

Nr. 27
Liepos - July 2, 1953
Cleveland, Ohio

Nauji vejai Lietuvoj?

V. RASTENIS

Lietuvos vardas prieš savaitę su viršum sumirgėjo viso pasaulio spaudoje. Tai buvo pranešimas iš Maskvos, kad Lietuvos komunistų partijai daromi atstūmimai už nukrypimą nuo "stalininės tautybų politikos". Būtent, partija nepasirūpinusi parengti "žiabuvį" pareigūnų atsakingesniems vietoms administracijoje ir partijoje. Kitaip sakant, prie "lovių" per daug rusų, lietuviai atstumti.

Neseniai buvo pašalintas Ukraišnos rusifikatorius Melnikovas. Intasi žygį prieš persmarkia rusifikaciją Gruziijoje. Latvijoje jau po Stalino mirties vidaus reikalų ministeriu (vyriausiu čekistu) buvo paskirtas rusas-žydys Kolvalčukas, bet po kelių savaičių buvo atšauktas ir jo vieton paskirtas kažkoks nežinomas latvis. Tas pats atsitiko Estijoje; ir ten naujas vidaus reikalų ministeris rusas, vos kelias savaites toj vieton pabuvęs, turėjo užleisti vietą estui.

Sugrėfinus tuos faktus su priekaištais Lietuvos kompartijai, atrodo visiškai panašu, kad ir Lietuvoj turi papūsti nauji vejai, tai yra, turi sustiprėti pozicijos, kad ir komunistų, bet lietuvių, o ne rusų. Associated Press korespondentas spėjo, kad Lietuvos kompartijos apkalbinimas, galbūt, net valymu kvepia, o jeigu taip, tai pirmoji to valymo aukla bene būsiąs Sniečkus, ligi šiol dar nepajudintas partijos generalinis sekretorius, pereitą rudėnį užsienio korespondentų dėmesį į save atkreipęs savo užsiuolimu prieš gen. Eisenhowerį.

Dabar vėl pasirodė naujiena. "Komunisto" (buv. "Bolševiko") puslapiuose paskelbtas Fedosjevo straipsnis, kuriame yra sakoma, jog nereikia atsiverti tvora nuo svetimų kraštų kultūros, ir kuriame pasmerkiamas... rusiškas šovinizmas. Tai tikra naujiena, nes ligi šiol "di-džioji rusų tauta" buvo škelbiama visokios išminties ir visų kultūros lobių vienintelis šaltinis. Tas pats Fedosjevas vos prieš pusmetį buvo smarkiai kritikuotas už neatsparumą N. Voznesensko pažūroms. Kritiko Suslovas, vienas iš keturių sovietsinės kompartijos sekretorių.

Šita proga spaudoje dar kartą prisimenamas Melnikovo pašalinimas ir Lietuvos kompartijos apibarinimas, spėjant, ar tik visi šie dalykai nebus kilę iš vieno slinkmės ženklai.

Bet pro geležinę uždangą pastebimų reiškinį vertinimas nėra toks paprastas. Jų permaži regima, kad būtų galima nustatyti kokį nors dėsningumą. Jei kiekvienas rašinys reikėtų permainas galingųjų tarpė, tai Fedosjevas gruodžio mėnesį turėjo dingti. Pasirodo, kad jis dar yra ir kitus kritikuoja. Ar dabar turi dingti jį puošęs Suslovas? Galbūt, bet tuo tarpu jis tebėra vyriausioje partijos vadovybėje. Ne daug daugiau reikšmės tegalima skirti ir lietuviškosios kompartijos pabarimui.

Tikrumoje, tai buvo net ne pabarimas, o tik vadinamoji sa-

vikritika. Pats partijos centro komitetas, susirinkęs visuotinio posėdžio, save pabarė. AP korespondento spėjolimai, kad dėl to turi nukentėti Sniečkus, ne daug teturi pamato. Juk pernai Paleckis buvo dar skaudžiau apibartas. Jam tiesiog buvo prikišta, kad jis globoja "buržuazinius nacionalistus." Jis pažadėjo "daugiau nebeusidėti" ir nieko jam neatsitiko. Taigi, atrodo, varnas varni dar nesiskubina akies kirsti.

Teisybė, Sniečkus savo kalbose papūgiškai įjungdavo kelis privalomus sakinius apie "di-džiąją rusų tautą". Tą darė žiugžda, šimkus, tilvytis ir visos kitos smulkesniosios žuvelės. Jei Maskvoj šiandien staiga yra leista pakalbėti ne tik apie kitų tautų "buržuazinį nacionalizmą", bet ir apie rusišką šovinizmą, tai dar per optimistiška būtų spėti, kad komunistai dabar staiga taps lietuviškumo skelbėjais, skatintojais ir rėmėjais, ir kad lietuviškos tautinės sąmonės jie nebelaikys smerktinai "buržuazinį nacionalizmą".

Sniečkus galėtų susilaukti nemalonumų, bet dėl kita-ko. Jis žinomas stalinistas. Jei stalinistas iš tikrųjų, kaip spėjama, gali nusileisti. Bet kad jis nukentėtų už keliaklupsciaimą prieš rusus, to vargu galima tikėtis. Idomu tai, kad dar nėra žinių, ar P. Kondakovas, Lietuvos vyriausiasis čekistas, nuo pereito pavasario valdęs tik Saugumo ministeriją, o dabar apėmęs Vidaus Reikalų ministeriją (sujungtą su Saugumo ministerija), jau pakeistas lietuvių, panašiai kaip Latvijoje ir Estijoje, ar ne. Jei net Kondakovas (užėmęs Bartašūno, bent jau kilme lietuvių) vietą pasilikis, tai tas reikš, kad toji viso pasaulio (Perkelta į 5-tą pusl.)

KANADOS LIETUVIŲ TAUTINĖS S-GOS SUVAŽIAVIMAS

Liepos mėn. 4 d. Toronte, Kanadoje, įvyksta Kanados Lietuvių Tautinės Sąjungos pirmasis suvažiavimas. Suvažiavimas vyks Lietuvių Namuose, 235 Ossington Ave.

Suvažiavime, be eilinių Sąjungos reikalų svarstymų, bus tvirtinami Kanados Tautinės Sąjungos įstatai, paskelbta Kanados Lietuvių Tautinės Sąjungos deklaracija, renkama Sąjungos vadovybė, primamas dviejų metų veiklos planas. Tai svarbūs ir dideli darbai, kurie vėliau bus kelrodžiu Kanados Lietuvių Tautinės Sąjungos veiklai.

Į Kanados Lietuvių Tautinės Sąjungos visuotinių narių suvažiavimą yra pakviesta ir visa eilė bendraminčių iš JAV. Iš New Yorko į suvažiavimą vyks Informacijos Komisijos nariai, kurie dabar atlieka visų kraštų tautininkų ryšių pareigas: V. Rastenis, B. Nemickas, P. Ališauskas, M. Gureckas, L. Virbickas.

Kanados bendraminčiams, sušienkantiems į pirmąjį suvažiavimą, siunčiame geriausius sveikinimus ir linkėjimus geriausio darbo.

Sąskrydis Kongreso užrašuose

Washingtonė įvykusio sąskrydžio išvakarėse, birželio 18 ir 19 dienomis, Lietuvos vardas vėl daug kartų pateko į Amerikos Kongreso užrašus (Congressional Records).

7088 puslapyje išspausdinta kongresmano Lane kalba, pavadinta "Long Live Lithuania". 700 metų jubiliejaus proga kalbėtojas nurodo, kad Lietuva daugiau už kitus žino Maskvos dvi-veidiškumą, kad ji primena mums, jog dar 1939 Sovietų Sąjunga buvo pašalinta iš Tautų Sąjungos už Suomijos užpuolimą, ir kritikuoja laisvojo pasaulio politiką. Kalba baigiama:

"Dieve laimink Lietuvą! Jei kitos tautos, didesnės ir turtin-gesnės materialiniais dalykais turėtų nors pusę moralinio Lietuvos jautimo, tai nebūtų tokios blogybės, kaip žmonių, kanki-nas komunizmas".

Connecticut astovo Richard W. Hoffmano pareiškime (A3757), po nurodymo, kad ren-giamas minėjimas 700 m. su-kakties nuo Mindaugo karalium vainikavimo proga, kad minėji-mo garbės pirmininkas yra vi-ceprezidentas Nixonas, pirmi-ninkas gen. Wedemeyeris, yra pasakyta:

"Nuo to laiko, kai pirmas ka-ralius — karalius Mindaugas — buvo vainikuotas 1253 metais, lietuviai vis buvo kultūringa, taikos siekianti tauta.

Šiandien Lietuva yra rusų rankose — tai agresijos aktas, kurios mūsų kraštas ir vakarų valstybės niekad nepripažino.

Bet laisva Lietuva gyvena jos pavergtų žmonių širdyse ir laisvų žmonių viltyje visame pasaulyje".

Kitas Connecticut atstovas,

Antoni N. Sadlak, (A3815) tiks-liai išminėjęs kieno ir kodėl tas sąskrydis rengiamas, pareiškia: "Šis Lietuvos 700 metų su-kakties ir jos įnašo Amerikos kultūrai bei laisvei paminėjimas bus ilgai atmenamas ty, kurie jame dalyvaus, ir ta proga pri-mins kiekvienam tą baisią pa-dėtį, kurioje yra atsidūrusi toji didi ir taikinga šalis bei jos žmo-nės".

Kalbėtojas pareiškė esąs suža-vėtas minėjimo programa — lei-diniu ir paprasė, kad jame iš-spausdinta Lietuvos istorijos trumpa apžvalga būtų įjungta į Kongreso Užrašus. Tai yra pa-daryta.

Pennsylvanijos atstovo Edwar-do J. Bonino kalba (A3827) ypa-tinai pažymėtina. Jis peržvel-gia Lietuvos istoriją ir tarp ko kita sako:

"Tuo pačiu metu ir po to (1920 metais) jauna Lietuvos respubli-ka susidūrė su lenkų šoviniz-mu, kuris pasiekė kulminacinio taško 1920 metų spalio 9 dieną, kada lenkai užgrobė Vilnių, Lie-tuvos sostinę, ir Lietuva prarado savo pietines provincijas".

Kalboje paminėtas ir Klaipė-dos netekimas 1939 metais, pa-galiau bolševikų su naciais su-tartas visos Lietuvos užgrobi-mas. Lietuvos viltis esanti At-lanto, Jungtinių Tautų Chartų principų pritaikyme ir teisės bei moralumo atstatyme tarptauti-niuose santykiuose.

Tomis pačiomis dienomis į už-rašus yra įjungti du kongresma-no Kersteno pareiškimai. Viena-me jungiama Chicagoje, (A3792), kitame — New Yorke (A3835) priimtos rezolucijos birželio įvykių minėjimo proga.

THE WHITE HOUSE
WASHINGTON

June 19, 1953

Dear General Wedemeyer:

Please extend my warmest greetings to all those attending the Lithuanian Festival of Art and Music.

In this observance of the 700th anniversary of Lithuania, it is well that the National Lithuanian Society of America has seen fit to present, in cooperation with the National Arts Foundation, the art and the music through which the spirit of Lithuania lives and speaks today and ever.

I send you my very best wishes for a very successful celebration.

Sincerely,

Dwight D. Eisenhower

Lt. General Albert C. Wedemeyer
Lithuanian Festival of Art and Music
Presidential Ballroom
Hotel Statler
Washington, D. C.

Prezidento Eisenhowerio sveikinimas Washingtono sąskrydžiui. Plačiau apie sąskrydį skaityk 6 psl.

Berlyno riaušės ir Rytų Vokietija

Korespondencija iš Europos

Skaitytojai, be abejo, jau žino, kas birželio viduryje atsi-tiko Berlyno rytų dalyje ir kito-se sovietų okupuotose Rytų Vo-kietijos vietovėse.

Ne tik buvusioje Vokietijos sostinėje, bet ir kituose miestuose gyventojai, pirmoje eilėje darbininkai, sukėlė maištą prieš marionetinę "Demokratinę Vo-kiečių Respubliką" vyriausybę. Berlyno statybų darbininkai, kuriems išvakarėse buvo pakei-tos darbo ("išdirbio") normos, išėjo į gatvę, šūkaudami, jog jie esą darbininkai, bet ne vergai. Dar nuskambėjo įvairių lokali-nės reikšmės šūkių, tačiau pats maištas įgavo aiškų politinį būdį. Demonstrantai nešė pla-katus, kuriais buvo reikalauja-ma vyriausybės atsistatydinimo, laisvų ir slaptų rinkimų, Vokie-tijos sujungimo į vieną valsty-bę ir t.t.

Maištas buvo žiauriai numal-šintas sovietų tankų šūvių ir pačių vokiečių "liaudies" poli-ci-ninkų. Pagal bolševikinius meto-dus prasidėjo masiniai "liaudies priešų" suėmimai, šaudymai ir trėmimai. Sovietų zonoje vėl įsi-viespatavo kapų tyla, būdinga visiems sovietų okupuotiems kraštams. Tačiau demonstrantų šūkių nuskambėjo ne tik po vi-są Vokietiją, bet ir nuaidėjo po visą pasaulį, dar kartą atkreip-dami dėmesį į Vokietijos pro-blemą.

Lygiai prieš metus, 1952 m. birželio mėnesį, "socialistinė vie-nybės partija" (SED arba so-cialistische Einheits-Partei (mo-nopolinė politinė organizacija, kurią diriguoja komunistai) sa-vo kongrese priėmė nutarimą skubiai subolševikinti sovietinę zoną (Demokratinę Vokiečių Respubliką). Pradėta vykdyti priemonės, kurios lietuviams ge-rai žinomos iš pirmosios bolše-vikų okupacijos, kai po "Liau-dies Seimo" rinkimų buvo pa-skelbtos nacionalizacijos. Vo-kiečių Rytų zonoje buvo nusa-vinti amatai, pramonė ir preky-ba, ūkininkai prievarta suvaro-mi į kolchozus ir t.t. Bažnyčia buvo paskelbta "liaudies priešų" institucija, suimami kunigai, "buožių" vaikai pavaromi iš mo-kyklų. Dviems milijonams "buo-žių" buvo atimtos maisto pro-duktų kortelės ir jie pasmerkti lėtai bado mirčiai.

Buvo žinoma, kad vyriausias

šios bolševizacijos įkvėpėjas bu-vo Walter Ulbrichtas, sovietų zonos ministerio pirmininko pa-vaduotojas ir "socialistinės vie-nybės partijos" generalinis se-kretorius bei (kas svarbiausia) Kremlio patikėtinis, ilgus metus išbuves Maskvoje ir įgijęs net Sovietų Rusijos pilietybę. Jo tikslas buvo paversti Rytų Vo-kietiją "liaudies demokratija".

Kaip ir kitose bolševikinamo-se valstybėse, taip ir Rytų Vo-kietijoje ėmė įsigalėti visuotinė ūkinė suirutė. Tačiau valdžia teroro priemonėmis be atodai-rus vykdė savo planus. To pase-koje prasidėjo masinis gyven-tojų bėgimas į Vakarų Vokieti-ją, ypač į vakarines Berlyno miesto zonas. Šimtai tūkstančių žmonių, daugiausia ūkininkų, spruko į vakarus. Rytų Vokie-tijoje ėmė reikštis net tikras ba-das.

Taip truko iki maždaug š. m. gegužės mėn. antrosios pusės. Tuo tarpu jau buvo miręs "tė-vas ir mokytojas" Stalinas, val-džią Kremlyje paėmė nauja eki-pa, kuri pradėjo "taikos ofenzy-vą". Jau prieš kurį laiką imta šnabzdėti, kad Maskva rengian-tis pakeisti savo politiką Rytų Vokietijoje. Gegužės pabaigoje buvo paskelbta, kad gen. Čuiko-vas, sovietų kariuomenės vadas rytų zonoje ir kontrolinės ko-misijos pirmininkas, atšaukia-mas ir pati okupacinė adminis-tracija pertvarkoma. Sudaryta civilinė "augštoji komisija" prie-žiūros pareigoms eiti, o jos prie-šakin paskirtas augštasis komi-saras ambasadoriaus titulu Se-mionovas, kuris savo laiką tar-na-vo sovietų pasiuntinybėje Kaune ir, kaip vėliau paaiškėjo, buvo liūdno atminties Dekano-zovo patikėtinis (Tarp kita ko, yra žinių, kad Dekanozovas vėl paskirtas Gruzijos vidaus ir saugumo ministru, t. y. grįžo į savo čekisto specialybę). Tais pakeitimais Maskva pirmoje ei-lėje norėjo sulgyinti savo oku-pacinę administraciją su vakarų valstybių santvarka Vakarų Vo-kietijoje ir pabrėžti, kad prasi-dedą naujas laikotarpis Rytų Vokietijoje ir iš viso Sovietų Rusijos santykiuose su Vokieti-ja.

Karinės okupacinės adminis-tracijos panaikinimas ir jos pa-keitimas civiline augštąja komi-sija davė pagrindą prielaidai, kad Kremlius pradės "taikos ofenzyvą" taip pat Vokietijoje. Ilgai laukti neteko. Birželio 11 d. buvo paskelbtas "socialisti-

nės vienybės partijos" politbiu-ro komunikatas, pagal kurį vi-sa ligišolinė Rytų Vokietijos vy-riausybės politika buvo apvers-ta augstyn kojomis. Pagal bolševikinius autokritikos metodus politbiuras viešai mušėsi į krū-tinę ir pripažino savo klaidas. Kone visos bolševizacijos prie-monės, paskelbtos prieš viene-rius metus, buvo suspenduotos. Verslininkams gražinamos jų imonės, ūkininkams, net dvari-ninkams, atiduodamos jų žemės, jei jie grįžta į savo ūkius, baž-nyčioms vėl leidžiama veikti, nuo liepos mėn. 1 d. maisto kor-telės žadama duoti visiems gy-ventojams, net ir "nubuožintie-siams", ir t.t. Negana to. Ža-dama išdavinėti vad. "tarponi-nius" pasus, pagal kuriuos Rytų Vokietijos gyventojams busi-ja leidžiama lankytis Vakarų Vo-kietijoje. Pagaliau, visos šios priemonės buvo įtvirtintos į užsienio politikos tikslų siekiančias formas ta prasme, jog jomis, girdi, norima palengvinti visų vokiečių trokštamą Vokietijos sujungimą į vieną valstybę.

Rytų Vokietijos marionetinės (Perkelta į 5-tą pusl.)

SOCIALISTAI IŠDUODA EUROPA?

Tik ką gautomis iš Londono žiniomis, socialistų internacio-nalo pirmininkas H. Spaakas, talkinamas Europinio Sąjūdžio lyderio W. E. Kogono, paruošė įvairiomis kalbomis memoran-dumus, kuriais kreipiasi į le-miančius politinius veiksmus, ypač į Bermudo konferencijos dalyvius su įtikinėjimais taikin-gu būdu susitarti su Sovietų Są-junga, kad ir Churchillio siūlo-mu naujojo Locarno pagrindu. O tatau reikią ne ką kita, kaip tiktai Europos, o vėliau ir viso pasaulio išdavimą bolševikinei tiranijai.

Šiomis Spaako-Kogono užma-čioms yra griežtai priešingas Pan Europinio judėjimo pirmi-ninkas grafas Coudenhove-Ca-lergi, vakarietiškos demokrati-jos supratimo politikai, visi so-vietų pavergtų tautų ekzliniai veiksniai ir kiekvienas bolševi-kinės vergijos priešas. Reikia ti-kėtis, kad JAV-bės teisingai įvertins padėtį ir apsaugos Eu-ropą bei pasaulį nuo išdavimo sovietiniams agresoriams, pri-oferenzvą" taip pat Vokietijoje. Ilgai laukti neteko. Birželio 11 d. buvo paskelbtas "socialisti-

VISAM PASAULY

- Po paskutinių sukilimų Rytų Vokietijoje, pradėdama daugiau rūpintis, kad ir ten vokiečiai gautų laisvo balsavimo teisės. Tas vokiečių pastangas labai palaiko amerikiečiai. Manoma, kad tai laimėjus atsidarytų laukas daug ką Rytų Vokietijoj pakeisti.
- Korėjoje, fronte, puolimo iniciatyvą teberodo raudonieji. Paliaubos, dėl derybų su prezidentu Rhee, negali pajudėti pirmyn.
- Prancūzijai vyriausybė sudaręs Bermudos konferenciją įvyks liepos mėn. 9 d.
- Amerikos žydų rabinų suvažiavimas priėmė rezoliuciją, nukreiptą prieš McCarthy komunistų valymus.
- Indijoje, kalėjime mirus ar žuvus nacionalistų vadui, aukeltos didelės demonstracijos prieš min. pirmininką Nehru.

Pagaliau Prancūzijoje vyriausybė sudaryti parlamento pasitike-jimą gavo Joseph Laniel. Tuo ir pasibaigė penkias savaites tru-kusi valdžios krizė.

DIRVA

Lithuanian Weekly, published by American Lithuanian Press & Radio Ass'n VILTIS, Inc. (Non-profit), 1272 East 71 St., Cleveland 3, Ohio. Telephone: HEnderson 1-6344. Issued in Cleveland every Thursday. Editor: Baly Gaidžiūnas.

Entered as Second-Class matter December 6th, 1915, at Cleveland under the act of March 3, 1879. Subscription per year in advance: In the United States — \$5.00 in Canada — \$5.50, elsewhere — \$6.50. Single copy — 10 cents.

Lietuviškas savaitraštis, leidžiamas VILTIES, Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo D-jos (Inkorp. ne pelnui), 1272 East 71 St., Cleveland 3, Ohio. Telefonas: HEnderson 1-6344. Išleista Clevelande kas ketvirtadienį. Redaktorius: Baly Gaidžiūnas. Registravimas kaip antrasis klasės siuntis 1915 m. gruodžio 6 d., Clevelande pagal 1879 m. kovo 2 d. įstatymą. Prenumerata metams iš anksto: Jungt. Amerikos Valstybėse \$5.00, Kanadoje — \$5.50, kitur — \$6.50. Atsk. Nr. kaina 10 centų.

ROMOS VIKARO KARD. MICAROS

Romos vikaro kard. Micaros išleisto edikto pranešama tikintiesiems, kad Romos bažnytiniam tribunole yra pradėta arkiv. Jurgio Matulevičiaus beatifikacijos byla. Juo tikintieji įpareigojami prisijusti šiam tribunolui ar tiesiogiai kardinolui visus arkiv. Matulevičiaus raštus, laiškus ir visa kita apie jo asmenį. Ediktas bus paliktas iškabintas visose Romos bažnyčiose du mėnesius.

Birželio 22 ir 23 d.d. BALFo pirmininkas Kan. Prof. J. B. Končius lankėsi pas įtakingus senatorius ir kongresmanus specialaus įstatymo reikalu. Pirmininkas kalbėjosi su biliaus S. 1917 autoriumi sen. Watkins, senatoriais Hendrickson, Taft ir kitais, patiekdamas visą eilę duomenų dėl to biliaus reikalingumo.

Atstovų Rūmuose yra net 17 bilių įvairiais imigracijos įstatymų klausimais. Artimiausias Sen. Watkins biliui yra kongresmano Jacob K. Javits bilius.

Pirmasis Kolumbijos lietuvių suvažiavimas šaukiamas rugpjūčio mėn. 15-16 dienomis Medelaine.

Po Tautinės Sąjungos saskrydžio Washington, jo organizatorius adv. A. Olis buvo pakviestas pas p. G. Tankersley (Tankersley yra Chicago Tribune McCormack dukterė). Dalyvavo eilę kongresmanų, senatorių ir kitų valstybių atstovų.

Atsiųsta paminėti GABJA, neperijodinis literatūros žurnalas Nr. 4. Red. Stp. Zobraskas. 80 psl., kaina \$1.00. Šiame numeryje yra 18 autorių proza,

poezija ir straipsniai. Adr.: Gabilija, 335 Union Ave., Brooklyn 11, N. Y.

BALF'as pervedė Krašto Valdybai 123,50 dolerių arba 516.— DM Amerikos lietuvių auką Gimnazijos Namams. Šią sumą sudėjo Burlingtono, Chicago, Pakrovimo Stotyje rytinėje ir vakarinėje pamainoje dirbantieji darbininkai.

Lietuvių evangelikų liuteronių parapija minėjo lietuvių evangelikų reformatorių generalinio superintendente prof. Dr. Povilo Jakubėno mirtį. Šis minėjimas įvyko liuteronių bažnyčioje Torontė birželio 7 d. ir Montrealyje birželio 14 d., liuterionių pamaldų būdu, t. y. specialia malda ir giesme.

DEMESIO CHICAGOS LIETUVIAI

Pagaliau ir chigagiečiai galės įsigyti nerūdijančio plieno (Stainless Steel) dvigubus puodus, kuriuose verdama be vandens bei su taupomi vitaminai ir mineralai.

Svarbiausia — nereikia mokėti astronomiškai augstų kainų. Pilnas komplektas tik 77 doleriai. Reta proga pasinaudoti galite kreipdamiesi į Cleveland Lustre Craft atstovą, kuris atvyks iš Clevelando liepos 4 ir apsisotja pas Albina Valentiną, 4446 S. Fairfield Ave. Chicago 32, Ill.

Darbas ir svajonės

Dr. J. Bartkaus pavyzdys

1949 m. rudenį Chicago Sun-Times dienraštyje buvo patalpinta neseniai iš Vokietijos atvykusios Dr. Juozo Bartkaus šeimos fotografija: tėvas Juozas, motina Eugenija, sūnus Eugenijus ir duktė Tamara Budreckienė.

Korespondentė Miss Cou Angelo, kuri turėjo uždavinį supažindinti amerikiečių visuomenę su atvykstančiomis D. P. šeimomis, aprašiusi Dr. Juozo Bartkaus bėgimą nuo bolševikų bei gyvenimą tremtinių stovyklose Vokietijoje, savo pasikalbėjime teiravosi, kaip ši šeima norėtų įsikurti laisvoje Amerikoje. Jau visi šeimos nariai dirbo įvairiose įmonėse. Tėvas pareiškė, kad jo svajonė būtų įsigyti gydytojo teises. Sūnus Eugenijus, Vokietijoje studijavęs technikos mokslus, pasisakė norįs baigti studijas, o žentas Algirdas Budreckas, Kauno advokatas, galvojo siekti teisininkui artimesnės specialybės. Tuo laiku dažnam

Dr. Juozas Bartkus yra žemaičių ūkininkų sūnus, gimęs 1897 m. lapkričio 30 d. Sodeikiuose, Šiluvos valsč., Raseinių apskr., taigi jau vyresniosios kartos atstovas. Baigęs šiaulių gimnaziją 1915 m., medicinos mokslus pradėjo per pirmąjį pasaulinį karą Maskvos universitete, o studijas baigė jau laisvoje Lietuvoje, Kaune, 1923 m. Per trisdešimt metų Dr. J. Bartkus sąžiningai tarnavo savo tėvynės ir artimo gerovei, būdamas 4 ir 5 p. pulko gydytojas, žaglių valsč. (Trakų apskr.), vėliau Ukmergės ir Šiaulių apskr. gydytojas, o Vokietijoje tremtinių stovyklų gydytojas. Jojo darbas nesiribojo tik medicina. Visą laiką domėjosi jaunimo auklėjimu. Keletą metų buvo Gelvonių vidurinės mokyklos mokytojas, o Vokietijoje tremtinių bendruomenės švietimo Valdybos narys. Dėl savo taktinio būdo ir mokytojo supratimo artimą Dr. Juozas Bartkus savo pacientų, mokinių, kaimynų bei kolegų mėgiamas ir vertinamas. Tai rodo ir tas faktas, kad išlaikius egzaminus, keleta amerikiečių gydytojų, su kuriais jis susipažino atlikdamas interno stažą American Norwegian Hospital, pasiūlė Dr. J. Bartkui užimti laisvą ofisą Nor-

west Medical Center, kur jie patys dirba, ir dar suteikė pagalbą įsikurti.

Dr. Juozo Bartkaus pasisakymu, gydytojo teisių atgavimas buvo ne laimės, o darbo vaisius. Egzaminams pasirengti jam, nemokėjusiam anglų kalbos ir seniai baigusiam medicinos mokslus, reikėjo apie 3000 darbo valandų. Jo manymu, ir kiekvienas vyresnio amžiaus gydytojas, tiek darbo idėjas, gali drąsiai stoti į egzaminų komisiją. Iš savo pusės turime pridurti, kad daugelis iš mūsų, būdami ir kitų darbo sričių atstovai, savo svajones galėtume paversti realybe, jei pasiryžtume užsikrauti ir ištesėti po 3000 darbo valandų. Šiuo atveju turime ne tik tėvo, bet ir vaikų gyvą pavyzdį.

P. Glemža

PRAŠO AFIDEVITŲ (Affidavit of Support)

I Ameriką galėtų atvykti sekančios asmenys, jei jiems gerdarai Amerikoje sudarytų affidavitus:

1) Baranauskas Viktoras-Vytautas, gimęs 1922 m. Šiauliuose, jo žmona Jeanne Lebey-Baranauskas, gimusi Prancūzijoje. Vyro profesija: šoferis, dažytojas, šiuo metu dirba prie namų statybos. Jų adresas: 91, rue du Landy, GLICHY (Seine), France.

2) Zostautas Antanas, gimęs 1922 m. Panevėžyje, jo žmona Mugette Demissy-Zostautas, gimusi Prancūzijoje. Dukterys: Jeah - Louis, Marthe - Angele, Yveline - Antoinette, visos gimusios Prancūzijoje. Vyro profesija: automobilio dažytojas. Jų adresas: 1, rue de Liancourt, Paris (14), France.

3) Kasperavičius Eduardas, gim. 1923 m. Kaišiadoryse. Jo žmona Erika Maennel-Kasperavičius, sūnus Axel - Robertas Kasperavičius, gim. 1953 m. vasario 5 d. Vyras šiuo metu dirba darbo kuopoje. Profesija — fotografas. Adresas: (22b) Friedrihstr. 2, Bad Kreuznach, Germany.

4) Visakaitis Ignas, gimęs Vilniaus krašte. Adresas: 4200 L. S. Co. Worms, Halenstr. 44, Germany.

5) Helene-Otilie Kemežytė von Maydell ir jos dukterė. Adresas: Metzgergasse 14, Haslach i. K., Germany, French zone.

BALFo Centras

Patark ir kaimynui, kad prenumeruotų

DIRVA

HOLIDAY GREETINGS from

SCHAEFER BODY INC.

5009 SUPERIOR AVE.

EN 1-0025

TUOJ ISIGYKIT ŠIAS KNYGAS!

Aušrelė (elementorius)	Namai ant smėlio
Step. Zobraskas 2.25	J. Gilauda 2.00
Aukštųjų šimonių Likimas	Nemunas
Ieva Simonaitytė 3.50	St. Kolopaila 2.50
Anglų kalbos gramatika	Neramū buvo Laisvės Alėja
J. Kukanauza 2.00	B. Daubaras 1.50
Anderseno pasakos	Our Country Lithuania
2.00	V. Augustinas 5.00
Anglų kalbos gramatika	Po Tėvynės dangum
V. Kamantauskas 1.00	Zodžiai vyta Nemunėlio. Pavelskai V. Augustino 2.00
Aukso kirvis	Petras ir Liucija
Juozas Švalistas 2.50	Romain Rolland 1.20
Barabas	Pasaulio Lietuvių Žinynas
Paer Lagerkvist 2.25	Anicetas Simutis 5.00
Baltasis Vilkas	Princas ir elgeta
K. Binkis 1.00	Mark Twain 1.50
Balutis	Pirmas rūpestis
J. J. Bačiūno leidinys 1.50	Jurgis Jankus 2.00
Baltaragio malūnas	Pragaro pašalstės
K. Boruta 2.50	V. Alantas 3.50
Broliai Domeikos	Partizanai už gelež. uždangos
L. Dovydenas 2.50	Damantus 2.50
Buriavimas ir jūrininkystė	Per Klausčių ūlytėlę
B. Stundžia 2.00	Liudas Dovydenas 2.20
Didžiosios atgalios	Pictų vėjelis
R. Spalis 3.50	Vyta Nemunėlis 1.60
Džiaukis gyvenimu	Paklydę paukščiai I
O. Swett Marden 0.70	Jurgis Jankus 2.20
Doleris iš Pittsburgho	Paklydę paukščiai II
Stepas Zobraskas 0.80	Jurgis Jankus 2.50
Daili saulytė	Petras ir Jankas
0.50	Juozas Švalistas 2.70
Gyvatų lizdas	Pabučiavimas
Francois Mauriac 2.60	J. Grušas 1.50
Gatvės Berniuko Nuotykių	Raudonasis siaubas
R. Spalis 5.00	Salik Vogulov 1.25
Gimdytoja	Raudonasis Tvanas
Francois Mauriac 1.75	Ignas Šeinius
Giesmė apie Gediminą	Raudoni batukai
B. Sruoga ir V. Petravičius 2.00	Jurgis Savickis 1.50
Gintariniai vartai	Ramybė man
N. Mazalaitis 2.00	J. Kėkštas 0.80
Gimtojo žodžio baruose	Raguvo, malūnininkas
P. Jonikas 1.50	V. Tamulaitis 0.25
Gyvenulių ūkis	Sudie, pone Cipse
George Orwell 1.00	James Hilton 0.75
Haifo pasakos I ir II dalis	Šilakai ir vilkai
2.75	Runcė Dandieris 1.00
Kazimieras Sapieha	Saulės laikrodžiai
B. Sruoga 2.50	Henrikas Nagys 1.00
Karoliai	San Michael knyga I
Guy de Maupassant 2.50	Axel Munthe 2.50
Kaip jie mus sušaudė	San Michael knyga II
J. Petraitis 1.80	Axel Munthe 2.50
Kuprelis	Šventieji akmenys
Ignas Šeinius 2.00	Faustas Kirša 2.00
Kalorijų ir dolerai	Šventoji Lietuva
Vilius Bražvilis 2.00	Jurgis Savickis 3.00
Kryžkelės	Šventoji Inga
A. Vienuolis 3.50	A. Škėma 2.50
Konradas Valenrodas	Tarp žalsvų palapinių
Adomas Mickevičius 1.50	P. Keslūnas 3.00
Keliai ir kryžkelės	Tėvų pasakos
Putinas 2.50	A. Giedrius 1.00
Kaimiečiai I d.	Tollmieji kvadratai
Reymond 3.00	J. Grišmanauskas 2.00
Kelias į pasisekimą	Tautosakos Lobynas
Grabau - Grabauskas 2.00	J. Baly 3.00
Lietuvių Kalbos Istorija	Tomas Nipernadis
Dr. P. Jonikas 3.00	August Gailit 2.50
Lyrika	Trylika nelaimių
K. Binkis 2.00	R. Spalis 1.25
Loreta	Tarp pelių ir vyrų
Stasius Būdavas 1.80	Johh Steinback 1.25
Lietuva	Tėvelių pasakos
A. Bendorius 2.75	A. Giedrius 0.20
Lietuvių Literatūra	Ugnies pardavėjas
Pranas Naujokaitis 2.00	Baly Rukša 1.00
Lietuvių Tautos Kelias	Velykų pasakos
M. Biržiška 3.00	N. Butkienė 1.00
Lietuvių kalbos vadovas	Vidurnakčio vargonai
Red. prof. Skardžius 4.50	Ceslovas Grincevičius 1.50
Lietuviškos pasakos	Vincas Krėvė Mickevičius
J. Baly 2.50	2.00
Lietuvių poezijos antologija	Vaičių knygelė
J. Aistis ir A. Vaičiulaitis 6.00	M. Valančius 1.80
Lekučio atsiminimai (jaunimui)	Vieneri metai ir viena savaitė
A. Giedrius 1.50	B. Gaidžiūnas 1.50
Lietuvių archyvas	Varpai skamba
Bolševizmo metai 3.00	Stasius Būdavas 2.50
Lietuvos Valstybės	Vyturėliai Laukuose
Konstitucijos	Vikt. Šimaitis 0.75
0.70	Taupoji Virėja
Lietuva tirny Pančiuose	2.00
B. T. Dirmelkis ir V. Rastenis (Jonas Andriūnas ir Petras Svyrius) 1.50	Užuovėja
Mažasis Lietuviškai	M. Katiliškis 3.50
Angliškas žodynas	Žemaičių žemė
Vilius Petraitis 2.00	A. Vilainis 1.50
Metigės	Žemaičių krikščias
B. Pakelevičiūtė 1.00	P. Abelkis 3.50
Mėnuo vad. medaus	Žvaigždėtos naktys
N. Mazalaitis 2.50	Augustaitytė-Vaičiūnienė 1.00
Meškiukas Rudnosiuksas	Žmonės ant vieškello
Vyta Nemunėlis 2.00	Liudas Dovydenas 1.00
Visos knygos siunčiamos paštu. Užsakant pinigų siųskite	

DIRVA, 1272 East 71 St.

Lietuvių Prekybos Namai Chicagoje

Viena moderniausių, lietuvių vadovaujama, baldų ir namų įrengimų prekybos įmonė, užimanti per 15,000 kv. pėdų plotą.

Baldai ir kiti namų įrengimai pristatomi iki 150 mylių už Chicago be jokių primokėjimų.

TELEFUNKEN RADIO APARATAI

Europos stotims klausyti, televizijos aparatai, rašomosios mašinėlės lietuvišku raidynu.

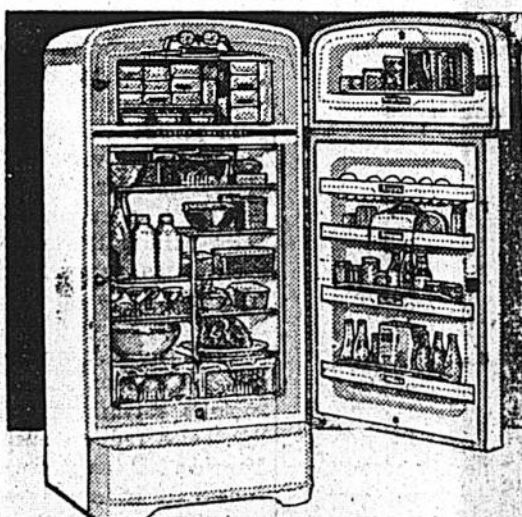
Įmonė atidaryta: pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 9 iki 9:30 val. vak.
kitomis dienomis nuo 9 iki 6 val. vak.,
sekmadieniais nuo 10 iki 5 val. vak.

Furniture Center, Inc.

Įmonės vedėjas JUSTAS LIEPONIS

3222-24-26 So. Halsted St., Chicago 8, Ill.
Tel. Victory 2-4226

Iki \$100 už naudotą šaldytuvą

nežiūrint metų, firmos ar stovio
kai jūs perkate naują 1953

**CROSLY
SHELVADOR
ŠALDYTUVA**

Kainos
prasideda nuo: **\$199.95**
\$1.90 į savaitę

- Automatiškas išsaldymas
- Nepalyginamas Shelvador
- Atskiras skyrius
- Sviesto šaldytuvas
- Penkių metų užtikrinimas

SUOPIS FURNITURE

6921 Wade Park Ave.

EX 1-0911

Stebuklingas naujų pasaulių gimdymas

Prakeiks mane ir pats nuodžiausias šių straipsnių skaitytojas, jei dar daugiau kalbės apie tą "metafizinį žmogaus prasmės laike klausimą", į kurį atsigręžė dalis mūsų jaunesnių poetų, kaip aną sykį girdėjome Literatūros Lankų redaktoriaus J. Girniaus išvedžiojimuose. Negalėčiau sutikti su Girniaus išvedžiojimais (čia nieko blogo), bet būtų blogiau, jei skaitytojas liktų nepatenkintas ir nesupratęs, apie ką gi čia pagaliau kalbama.

Mėginsiu į tą patį reikalą pažvelgti vienu kitu pavyzdžiu. Mes ne vienas su malonumu ir nauda, bent reikartais, galime męgtume paskaityti kokio filosofo ar šiaip išmintingiesio vyro surašytus mąstymus apie metafizinį žmogaus prasmės (ir jo gyvenimo prasmės) klausimą laike ir erdvėje. Lietuvis ar kokio svetimausio filosofo, tai maždaug visvien, nes problema bendra. Rastume tuos klausimus tvarkingai išdėstyti, tiesiai ar gerai išimolintus atsakymus.

Bet ar mes ilgai ir kantriai skaitysimė tais klausimais poetų eilėraščius, idėjinus mąstymus, įsivaizdavimus ir kitą metafiziką jaunų žmonių, kartais gal nekazinką iš viso filosofijoje nusimanančių? Ar tas reikalingas lyrikai, ar tai jos uždavinys, ar tai jos prigimtis? ... Kodėl poetas užsimano būti ne tuo, kuo jis visuomet buvo, yra ir gal turėtų būti? Jei jis būtinai norsta būti "metafizikos muzikantu", retai jo eilėraštis išsigeras, ir vis tokią poeziją pasidaro nereikalingas ekvilibristikos balastas. Žmonės ima ją bodėtis, ir teisingai. Nes ji ne savo vietoj ir atlieka ne savo uždavinį. Ir veltui skundimasis, kad "minia manęs nesupranta", ar kad piliečiai nesidomi daugiau poezija?

Štai tame pat leidinyje, lyg iliustruodamas J. Girniaus "sampratą", tos grupės vienas iš stipriausių poetų A. Nyka-Niliūnas eilėraštyje Priskelimas dainuoja: "Mano dvasia, išsivadavusi iš pažinimo ir mirties griuvėsių, instinkto vedama ir kurti nešdama, sustos pavasario vidurienį prieš saulę". ... Visa tai, be abejo, labai metafiziška, ypač tas kurti nešimas iš pažinimo ir mirties išsivadavusios dvasios sparnais. Tas posmas, kaip ir visas eilėraštis — toks bergždžias mėginimas filosofuoti gudrausiais dirbtiniais simboliais ir aprašomais paveikslais, protui nieko neduodančiais ir jausmo nepasiekiančiais.

Man rodos, didelė nelaimė, jeigu tai ne pati poezijos krizė, — tas dabarties daugelio, ir ne vien lietuvių poetų ožiškas užsispyrimas savo poezijoje būti kuo nors kitu, negu savimi; temoms imti motyvus iš bet kurios

BRONYS RAILA

kitos srities, negu iš savo; griebtis metodų ne iš savo, bet iš kitų menų, amatų, technikos ar ekonomikos, metafizikos ar agitpropagandos. Štai pavyzdys iš to pat Niliūno kito eilėraščio: Nuo jūros girdisi vėsus

ošimas;
Prie kranto išmestos žuvies aky
Sapnuoja kūno gundomas
šventasis
Ir velnio apsėsta sena
kaimietė,
Lopšyje pikta žuvį
supdama,
Baimingai klausosi, kaip
švelniai šlama
Jai nusidėjėliai, pavirtę
medžiais.

Eilėraštis pavadintas "Peizažas", ir labai vykusiai. Jis susideda dar iš poros tokių pat posmų. Peizažas, vietovaiždis ar bendrai vaizdas, kaip jis poeto čia piešiamas, yra visai puiki tema ar motyvas dailininkui nupiešti bet kurios manieros paveikslą; impresionistinį, realistinį, surrealistinį ar net dabarties pamėgtą abstraktinį. Kiek dalykų galima pamatyti žuvies akys! ... Visa tema — dailininko sritis, kurią jis daug geriau atliktų, negu poetas savo vargingu ir sunkiu "scenariumi".

Žinau, kad dėl mano žodžių galima ginčytis. Galima sakyti, kad juk yra daugybė poetų ir romanų, kurių teikiama vaizdas būtų galima geriau nupiešti, negu aprašyti. Juo blogiau tiems romanams ir tokioms poemoms! Jei rašytojas pasiėmė dailininko uždavinį ir jam neprilygo, — juo blogiau rašytojui. Ties susimaišymai dabartiniuose menuose labai dažni, — deja, ne tu menų naudai. Mūsų Čiurlionis mėgino tapyboje perduoti muziką, — bet jis buvo genialusis Čiurlionis, ir vis dėlto vargu tuo keliu būtų toli ejęs. Muzikos ir tapybos priemonės, esmė, uždaviniai skirtingi. Ir ar yra būtina juos maišyti?

Rašytojai yra jau statę visokių uždavinių. Realistinė-naturalistinė srovė savo laiku reikalavo, jog jie aprašytų, pvz., sociologinį ar ekonominį savo epochos tarpsnį taip smulkmeniškai, išlūskintų tas sritis rinktojančius įstatymus giliau, negu tai gali padaryti labiausiai prityrę ekonomistai. Kad jie atskleistų paveldėjimo dėsnius vikriai, negu patys gabiausi psichiatrai. Kad borderlius ir jų užkulisius ir ten esančių merginų padėtį išklotų intymiausiai, negu jas prižiūrintieji venerinių ligų gydytojai. Kad j fabrikus ir jų dūzgiančias mašinas įsijaustų daugiau, negu jų konstruktoriai — inžinieriai ar jomis dirbantieji operatoriai. (Fabrikus ir

jų mašinas mėgo apdainuoti ypač tokie poetai, kurie juose niekad nedirbo. Mūsų šiais, dabar fabrikuose padirbėję, nuo mašinų garbinimo ir jų nuostabiai muzikalaus ūžesio apdainavimo, ačiū Dievui, yra galutinai išgydyti. Už tat jie vis daugiau persimeta į matematiką...)

Maža to. Jau nuo senų gadynių daugelis poetų yra turėję vieną didžiulę svajonę, — būti dievais, sutverti naujus pasaulius, valdyti bent šio pasaulio tautų širdis ir protus, ir, savime aišku, sukurti naują žmogų. Kadangi naujų pasaulių sukūrimas ligšiol pasirodė neįmanomas, o tautų valdyti poetų neprileido karaliai, diktatoriai, prezidentai ir kitokie menkesnės vertės tipeliai (kaip pas mus dabar neprileidžia nei Vlikas, nei ALTas), tai reikėjo apsiriboti naujo žmogaus sukūrimu. Poetai norėjo būti bent neščiominis motinomis.

Nenuostabu, kad šias tikrai didingas ir gundančias ambicijas, nors ir žilutėliai senas, atstovauja ir mūsų Literatūros Lankai. Tiesa, ten įdėtas tik isties pamėgtas abstraktinis. Kiek dalykų galima pamatyti žuvies akys! ... Visa tema — dailininko sritis, kurią jis daug geriau atliktų, negu poetas savo vargingu ir sunkiu "scenariumi".

Toliau Fernando aiškina apie "pozityvų monstrualų skomą" (teigiama pabaisumą), kuris išsiskiria nuo abstrakto ir baime, ir mus turis dominuoti. Užsimėna, kad šių dienų poetai savo kūrinius "velka iš negalimybių", ir todėl jie genialūs. Galiausiai ragina: "Šių dienų poetas yra pasaulių kūrėjas, tiksliau tariant, — pasaulių apgyvendintojas. Naujoji poezija kėsina sukurti savą, visiškai naują pasaulį, poeto rankomis nulipintą iš negalimybių molio... Niekados poezija nebuvo tiek poezija, kiek ji yra šiandien. Nes ji kuria naują augmeniją ir gyvūniją... Tai pati augščiausia aspiracija. Ji tokia didelė, kad poeto darbas dažnai tampa grubus ir kietas, o poemos kaulai traška neaprasomoj kančioj".

Tokio dieviško manifesto niekas, be abejo, nediršime atmeti. Bet pagarbiai sutiksime, kad tošios Senojo Testamento genezės knygos poezijos "poemų kaulai" tikrai traška neaprasomoj kančioj" ir kad dėl to gimdymo stačiai staugia kančioje tiek pati poezija, tiek jos skaitytojas. Mes tik gal esame kiek sugėdę ir nebepat tikime per šimtmečius

Š U O R. SPALIS

nukas pagaliau jiems priminė mano esimą.

Perėjė tiltą, jie sustojo ir Emilė apsidairė rankinuko. Minutėli suabejojo, vėliau ištiesia jį. Mergaitė lyg nustebo matydama sudrąskytą daiktą, ir mania jį dabar ir apie mane prisiminsianti, kai greta suprunkstė Varnėnas. Ji irgi šypstelėjo, o Varnėnas jau kvatojo. Jo juokas užkrėtė ją. Kvatojo dabar abudu, neatgaudami kvapo, laikydami už šonų, springdami juoku, o aš stovėjau laikydamas rankoje sulamdytą, skylėtą daiktą ir kūrio kyšojo nosinė, lino kažkokios žirkutės, pamušalas vėpėsi...

Stovėjau bejęsio skausmo pykčio smaigiamas, kaip nuskriaustas ugnimi plakamas vaikas. Žiūrėjau į juos kvatojančius ir mėginau šypsotis, nors krūtinė daugiau kraujavo, negu šuns apkančiota ranka.

Trėminius minint

JONAS RIMASAUŠKAS

(Tęsinys iš Nr. 25)

Sugrįžęs į namus svečių neradau. Radau tik jų paliktą raštelį, kuris buvo tokio turinio:

"1940 m. lapkričio mėn. 8 d. 23 val. 30 min. skambinti telefoną iš sandėjų telef. automato, esančio prie Halės. Mūsų kr. Kviesti draugą Orlovą".

Ką šis įsakymas paskambinti galėjo reikšti, aš numaniau. Jie būtų mane ten suėmę ir kur nors nugabenę nužudę. Artimiausiomis dienomis pasistengiau apiešti Kauną.

Prasidėjus rusų-vokiečių karui, 1941 m. liepos mėn. 26 d. asmeniškai dalyvavau Petrašiūnų kapinaitėse prie bolševikų nužudytų kalinių atkasimo. Iš rūbų ten esu atpažinęs du asmenis, su kuriais drauge teko būti areštuotam Vėlinių vakarą. Vienas iš jų buvo Lietuvos ka-

riuomenės karininkas, antras — eilinis."

Sis pasipasakojimas aiškiai nušviečia NKVD darbo metodus. Pavartius tūkstantines buv. 1940-41 metų kalinių bylas, matyti, kad veik 70-80% užpildytų specialiųjų tardymo lapelių yra atžymėta vidurnakčio t. y. 23-5 val. laikotarpį. Gi dienos metu kalėjimo kameroje miegojimas buvo griežčiausiai uždraustas. Tokiu būdu nesunku įsivaizduoti, kad kalėjimo kameroje miegojimas ir maisto žmogus, kada laikas nuo laiko ant jo kailio yra išbandomos visos NKVD pareigūnams žinomos tardymo ir karininko priemonės.

Ne tik čia pateiktieji, bet ir šimtai kitų paliudijimų kalba apie komunistų klaidingus pažadus ir žiauriai jų nešamos santvarkos tikrovę.

Dar 1947 metais buvo kilusi mintis nustatyti, kuris nuošimtis lietuvių tremtinių, gyvenančių Vokietijos DP stovyklose yra netiesioginiai paliestas pirmosios bolševikų okupacijos metais, nužudant, kalinant, ištremiant ir kitomis priemonėmis persekiojant jų šeimų narius ir kitus artimuosius giminačius. Metais vėliau, t. y. 1948, susitarus su atitinkamomis mūsų institucijomis, man teko pareiga praversti tų žinių surinkimą ir gautų davinį susumavimą. Poros mėnesių laikotarpyje buvo apklausta 26 lietuvių DP sto-

Tokios viršgamtinės, beveik virškosminės užmačios veda poeziją prie krizės, prie to, kad ji gyvenime darosi svetima, nes netik neįvykdoma, bet ir melaginga. Juk ir tą pačią naują augmeniją ar gyvūniją dailininkai ir skulptoriai bei modeliuotojai jau seniai kuria, ir puikiai kuria, ir tai esmiškai jų sritis. Kam dėl to laužyti poemos kaulus? Išėina nei augalas, nei gyvulys, o tik gramatinis triokstelėjimas.

Asmeniškai labai mėgstu visokią naują, teigiamą ir net neigiamą monstrualumą, mėgstu ir scenoje gabų magą, velkantį naujus daiktus iš skrybėlės dugno negalimybių. Bet tikriausiai ne aš vienas šypsauis iš tošios antras dešimties pasikartojančios poetinių deklaracijų pompastikos, kaip lygiai ir iš anos kurti nešamos metafizikos.

Tikrajai poezijos erdvei visi tie dalykai neturi prasmės. Jie daugiau yra tik laiko mados ženklas. Mados, kuri, tarp kitko, bent mūsų lietuvišku požiūriu, nesutampa net su laiko reikalavimais.

Vis kvatodama ji paėmė iš manęs rankinuką ir nesiryzdama sustojo.

— Imk, imk, atminimui liks, — padėjo Varnėnas ir atsisukęs į mane linktelėjo.

— Na šiedu. Mes su Emilė šiuo keliu suksime. Dekui už kompaniją...

Ką išgyvenau, gali just tik mylėjęs, kurio mylimąją, svajotąją nusiveda kitas, kuris atsidavusį, pamilusį gali myluoti, bučiuoti...

Praėjo keli mėnesiai. Net į vestuves nebavau pakviestas. Tik kaip tas raupšotasis, prisisiųsęs šaltos marmiro kolonos, slaptai stebėjau juos klaupiančius prieš kunigą. Mačiau žiedą slenkantį ant jo piršto...

Laimingasis! Net ranka be mažiausio rando tuo tarpu kaip manoji yra subjaurota.

Išėjau iš bažnyčios ir, norėdamas likti vienas, pabėgau į Panemunę mėgindamas palaidoti savo degančią meilę, bet visiškai

Rusų kalėjimuose kalinimo dokumentas

СИЛПАРКА НА АНГЛАНДОГО СЛОБОД ЗИНИО АПИЕ СУИМТАИ	
1. Пустыт калыны...	Могилу в Селіте
2. В не папярочне чысты...	1802-мгг.
3. В не папярочне чысты...	1802-мгг.
4. Справа...	1802-мгг.
5. Справа...	1802-мгг.
6. Справа...	1802-мгг.

vyklų 16.694 gyventojai. Paaikėjo, kad paliestaisiais pasisakė 53,1% visų apklausiųjų. Iš gautų davinų nustatoma, kad buvo nužudyta: žmonoms vyrų — 29, vyrams žmonių — 5, seserų — 9, brolių — 100, vaikams tėvų — 22, vaikams motinų — 5, tėvams sūnų — 37, tėvams dukterų — 1, kitų šeimos narių bei artimų giminačių — 203.

Kalinta: žmonoms vyrų — 120, vyrams žmonių — 6, seserų — 7, brolių — 166, vaikams tėvų — 57, vaikams motinų 1, tėvams sūnų — 62, tėvams dukterų — 3, kitų šeimos narių bei artimų giminačių — 188.

Ištremta: žmonoms vyrų — 99, vyrams žmonių — 71, seserų — 277, brolių — 438, vaikams tėvų — 129, vaikams motinų — 89, tėvams sūnų — 211, tėvams dukterų — 159, kitų šeimos narių bei artimų giminačių — 4.878.

Nužudytųjų tarpe yra buvę 3 mažamečiai vaikai ir 7 seneliai, kalintųjų — 13 senelių, ištremtųjų — 1264 mažamečiai vaikai ir 192 seneliai.

Nužudytieji, kalintieji ir ištremtieji profesijomis skirstosi šitaip: amatininkų — 166, darbininkų — 142, dvasiškių — 43, karių — 340, medicinos personalo — 73, mokytojų — 392, studentų-moksleivių — 385, prekybininkų — 81, tarnautojų — 885, ūkininkų — 1110, kitų profesijų — 4112.

Pažymėtina, kad gana didelis nuošimtis apklausiųjų yra pareiškę, jog jie yra netekę nuo 10 iki 17 savo artimųjų.

Nužudytieji ir Kazakstano tundrų vergai tyli. Palikusiai krašte tik retai ir brangia krau-

jo kaina savo šauksmu ir liudijimu gali prasižvelti pro geležinę uždangą ir papasakoti laisvajam pasauliui apie tenykštį terorą ir žmogaus pažeminimą. Jų vardu privalome nepaliaujamai šaukti teisingumo mes, kurie esame laisvi ir kuriems anie raudonojo teroro metodai yra išgyventi ir kaip baisioji šmėkla dar tebestovi prieš akis. Šaukti visiems ir visur: fabrikuose, mokyklose, kasdieniniame gyvenime ir net bažnyčiose. Tėvynės Motinos uždėta pareiga yra atremti vienodai į visų jos sūnų ir dukterų pečius ir ją privalome nešti.

Biržėlinių paminėjimų proga įsisąmoniname, kad pavergtų kraštų, o taip pat ir mūsų Lietuvos, laisvės kovotojų žaidų skausmas yra ir mūsų skausmas. Jis yra tramdomas tik pačių brangiausių vaistu: laisvės viltimi kraštui, sau ir visoms ateities kartoms.

(Pabaiga)

LIETUVIAI — KREPSINIO MEISTERIAI

Europos krepšinio pirmenybėse sovietų komanda išsikovojė čempiono titulą okupuotų kraštų sportininkų, daugiausia lietuvių rankomis... Pirmajame komandos penketuke buvo tik vienas rusas A. Konevas. Kiti keturi: lietuvis S. Butautas, latvis H. Silins, estas I. Kullam ir kaukaziets O. Korkija. Atsarginių buvo dar 4 rusai, trys lietuviai (J. Lagunavičius, K. Petkevičius, A. Laurutėnas), vienas estas ir vienas kaukazietis. Pabaltiečiai sudarė lygiai pusę visos komandos: keturi lietuviai, du estai ir latvis, t. y., septyni iš keturiolikos. (Pirmajam penketuke trys pabaltiečiai).

Komanda turėjo du trenerius, iš kurių vienas rusas ir vienas lietuvis V. Kulakauskas. Pažymėtina, kad Lietuvos krepšinio rinktinė šiais metais užėmė pirmą vietą visos Sovietų Sąjungos pirmenybėse.

Bokso sunkioje svorio Sovietų Sąjungos čempiono vardą Algridas Šocikas iš Kauno laiko jau ketvirtą kartą išėmė, o šįmet Varšuvoje jis laimėjo ir Europos čempiono vardą. Stalo teniso Sovietų Sąjungos čempionas yra lietuvis Saunoris.

Seniausias ir gražiausias iliustruotas lietuviškos minties žurnalas.

MARGUTIS

Isteigė kompozitorius

A. VANAGAITIS

Kaina metams \$3.00

Susipažinti siunčiamas dovanai.

6755 So. Western Ave.
Chicago 36, Ill.

— Niekad tokio didelio šuns nemačiau. Geras vilkas iš jo išeitų.

— A, didelis bestija, ša, Nero, — su draudė senis šunį ir sustodamas prie manęs, traukdamas pypkę kalbėjo, — labai didelis, nebetkoks vilkas norėtų su juo prasi-dėti ir piktas. Nelabai dar ir manęs klausio, nors jau penkis mėnesius kai jį esu pirkęs. Vis ilgisi savo senojo šeimnininko, kuris anksčiau atvykdavo aplankyti, o dabar jau ir pamiršo. Kai šuva pradėjo loti, maniau Varnėnas ateina...

— Kas?! — šūktelėjau vos nekibęs seniai į krūtinę.

— Varnėnas, Andrius Varnėnas, kuris man pardavė šunį. Maniau, kad jis ateina, tik girdžiu, kad jau labai piktai šuva loja... Ko ponas juokiatės?...

— Kvatojau. Ečiau mišku ir vis kvatojau, o ašaros riedėjo skruostais... turbūt iš juoko...

— Ponas jieskot, ko?

— Ne; — nutėsiai ir, neįaukiai, pasijutęs, sumelavau.

STUDENTŲ ŽODIS

Nr. 8

Redaguoja: K. Ostrauskas, R. Mieželis ir Vyt. Kavolis.

Red. adresas: Mr. Vyt. Kavolis, 5317 So. Maryland Ave., Chicago 15, Ill.

Nr. 8

Kokia mūsų partija?

arba švelniau: Kokiai organizacijai mes, t. y. STUDENTŲ ŽODIS priklausome? — Su tokiais ir panašiais klausimais redakcija yra gavusi iš savo skaitytojų — studentų ir ne studentų — eilę laišku.

Klausimas, kaip ir patys laiškeliai, — atviras ir nuosirdus, tačiau, drįstame teigti, labai nuodėmingas — jo autorius, taip klausdamas, nejučia išduoda savo būdą, mūsų supratimu, gan nemalonią paslaptį. Tiesa, šioji paslaptis mūsų jau seniai nustojo savo paslaptinumo, nes ji taip dažna mūsų visuomenės didelės dalies užkulisuose, kad ir nakčia, be žiburio, net ir neįėjus, negalime jos nepastebėti.

Kalbėjomės štai kartą su bičiuliu, pagyvenusiu, šviesiu žmogumi. Sėdka nukrypo apie vieną daug mūsų spaudoje savo srities klausimais rašantį lituanistą. Mūsų bičiulis tarė apie jį: "E. nerimtas žmogus." Tai mums buvo tikra naujiena. "Kodėl?" — paklausėm. "Rašo visuos laikraščiuos, išskyrus raudojus." "Todėl jis nerimtas," — nustebo. "Aišku!" — aiškios linijos vyraus neturi!" "Bet juk jis rašo grynai kultūriniais, tokiais savo srities klausimais, kurie nieko bendro neturi su jokia "linija"! — šokom prieštarauti. Mūsų bičiulis truputį pakriko: "Taip tai taip, bet, matai..." — Turėjome pakeisti pokalbio temą.

Štai tokia galvosena, kaip mūsų bičiulis kaip tik ir slepia savyje kalbamą paslaptį, paslaptį, kuri eđa didelę mūsų visuomenės dalį: dažnas įsirems laikosi savo "tikrosios" "linijos". O jau tu "linijų, linijų"!

Tačiau ir to dar negana. — Visuomenė taip "susiriškio" taip susiskirstė į "liogierius", kurie savo ruožtu vienas nuo kito tokiom tvorom atsivėrė, kad galų gale žmogų neliko vietos — žmogų vertinam pagal partiją, jį giriam pagal partiją, keikiam pagal partiją ir net pagaliau žmogus kultūrinę kūrybą sveriam pagal partiją. Visur partija — žmogaus niekur. Net ir nekalčiausiam kasdieniniame, priviçiam gyvenime žmogų pakeitė partijos bileta, tuo tarpu kai mes visi, atrodo, puikiai žinome, kad mūsų visų tikslas vienas ir tas pats: laisva ir nepriklausoma Lietuva. — Tad kuriems galams klausimas: Kokia mūsų partija?

Nors šie mūsų žodžiai yra pakankamai aiškūs, tačiau į konkretų klausimą visai konkrečiai ir atsakome. — Jūs norite mūsų partijos bilietą pamatyti? — Mes jo neturime. Kokia mūsų partija? — Jokia. Esame tie, kurie vertinam žmogų, bet ne partijos bilietą, esame tie, kuriems augščiau tikslas yra kur kas daugiau, negu partijų "linijos" ir jų tarpusavio intrigos, surizę beveik neišlyginamom kreivėm.

KARTU DVIKOVA

K. OSTRAUSKAS

III

Anksčiau šia antrašte STUDENTŲ ŽODIS 2 ir 4 nr. pasirodžiusiose dviejuose straipsniuose esame teigę, kad "jaunoji karta, priešingai senosios supratimui, yra ne tik užtektinai subrendusi išeiti į viešumą, bet ir patį gyvenimą — tautinį, visuomeninį ir kultūrinį — matojo sava, dažnai, sakykime, perreformotais mastais: kaip visi kitaip suprant, o kaip atmeta." Mėginome taip pat bent kelias brožuais duoti ir šių "nesusipratimų" priežastis, kurios, kaip matėme, slypi daugiausiai skirtingose gyvenimo (plačiausia prasme) sąlygose, kuriose mums teko augti, vystytis ir pagaliau subręsti. Taip pat tvirtinome, kad tas gyvenimas mūsų veido neigiamai, kaip kad nemaža dalis senesniųjų galvoja, neįsiskleidė.

Šį kartą stengsimės bent prabėgomis atsakyti į jau anksčiau iškeltus klausimus: ko mes, jaunieji, išmokome, ko mes skiriamės nuo jūsų, vyresniųjų. Klausimai, bent mums, didžiai opūs, todėl ir atsakymų, mūsų supratimu, vėton vynioti nedėrė — jie reikalauja atvirumo ir kartu nuosirdumo.

Jūs, vyresniųjų, dauguma, nepriklausomos Lietuvos — tada natūralaus — partinio gyvenimo įtakoje, šios dienos tautiniai visuomeniniai veikimai suprantami beveik tik paskirų partijų ribose ir ne tik taip suprantami, bet tuo keliu praktiškai jį ir vykdo. Kitaip tariant, jūsų veiklos išeities taškas ir kelrodis yra dažniausiai partija. Mes

gi esame abejingi partijos bilietui bei jo galiai ir šiuo atveju tikime ne kurios nors partijos, bet žmogaus-lituvio sugebėjimais ir išmintim. Nėgana to, šiuo keliu jūs einate ne tik visuomeninėje-politinėje veikloje, tačiau, — kas yra dar blogiau, ir mums, jauniems, tiesiog nesuprantama, — taip pat ir kultūriniam gyvenime. Net ir čia partijos "smaigsto gaires" kultūros darbuotojui ir net kūrėjui. Tai labai ryškų, kad ir mūsų šiandienėje grožinėje literatūroje, o ypač pavienių veiklų "kritiškuose" įvertinimuose. Taigi, pas jus net ir čia nėra žmogaus — visur partija, visur pagal jos liniją. (Plg. šio STUDENTŲ ŽODIS vedamąjį). Kartais atrodo, kad nuėjote jau net iki to, jog galvojate ir veikiate "partija partijai" dėsniau.

Gyvendami praeities gėrybėmis ir laimėjimais, — kurių mes toli gražu iš kalno neneigiame, — baigdami prarasti betkokį sveiką savikritikos jausmą viskam, kas lietuviška ir būdama užsimerkę tam, kas "svetima", galvodami, kad tai, ką jūs savo laiku esate sukūrę yra alfa ir omega, — jūs laikas nuo laiko vis labiau tolstate nuo šiandienės tikrovės ir tokiu būdu prarandate tvirtesnį pagrindą atečiai. Jūs nematote, o gal ir nenorite matyti, kad nuo anų dienų maršio laiko nutėkėjo, kurio perspektyvoje, šių dienų bei aplinkos ir patirties akivaizdoje, daug kas iš anų dienų nubluko, daug kas paaiškėjo ne taip narsūs būvę, "nei kad save patys gyrė", daug kas turėjo ir dar turi būti "nubronzinta", nukelta, kad ir skaudancia širdim; žemiau, nei

kad anksčiau stovėjo. Iš kitos pusės, daug, kas buvo jūsų nedavertinta ar net visai šalin atstumta — šiandien, mums regis, turi ir tada privalėjo turėti didelės teigiamos svarbos. Kai kurie jūsų kalbėjo apie mūsų kultūros vakarietiškumą net ir tada, kai jo beveik ir kvapo nebuvo. Kiti jūsų — smerkė ir tesmerkia tuos pačius Vakarus. Dar kiti kalbėjo ir šiandien tebekalba apie mūsų tautos žygius Vakary kultūron, tačiau pamėgink ką nors panašaus praktiškai įgyvendinti — tuoj tu pačių kalbėtojų būsi apkaltintas mums svetimų vėjų gaudymu, savitos lietuviškos kultūros dar-kymu. Kokia ten buvo mūsų vakarietiška kultūra, istorija ateityje, gal ir netrukus, nuspręst, tačiau šiandien mes, jaunieji, nesibaidome jos nei teoriškai, nei praktiškai, nes tikime, kad ir svetur sau daug savo ir naudingo galima rasti.

Gindami savo nueitą kelią ir pakely savo rankomis sodintus, puoselėtus ir išaugintus vaisius, jūs nejučiom praradote tam betkokią kritiką arba joje visai pasiklydote ir tokiu būdu, vadovaudamiesi dažnai gerokai apdulkėjusiais kriterijais arba jus brangiais sentimentais, ne tik ryškiai pristabdėte mūsų tautos kultūrinę pažangą, atplėšėte ją nuo dienos šviesos, tačiau dažnai, — padedant, kaip matėme, partijų programoms, — ją net ir susmukdėte, parklūpėdėte viešam kely ant kelių. Visa tai, žinia, jūs neigiate ir tvirtinate, kad žengiamo teisingu bei doru keliu. Mes gi esame įsitikinę, kad anų savo "metodų" pasekėje jūsų kultūrinis kūrybin-gumas sumenko, pašijo ir arba jis kartoja tai, kas jau kuris laikas galas "išdauota", arba griebiasi to, kam įgyvendinti jau jėgų beveik nebėliko. Jeigu tai būtų tik jūsų privatus reikalas — mes tylėtume. Tačiau kada jūs savo kriterijus bei pažiūras, — kurios mūsų neįtikina, — mums persate, kada teigiate, kad jūsų kelias — visos tautos kelias, mes neišstveriam ir "išdrįstam" prieštarauti.

Štai šie, mūsų supratimu yra svarbiausi, pagrindiniai skirtumai bei nesutarimai, iš kurių savaime išplaukia ir kiti, smulkesnieji (ne mažiau svarbūs!). Kokia mes iš to darome praktiškas išvadas arba, kitaip tariant, ko norime, ko siekiame — palikame sekantiems, paskutiniams šio ciklo skyriui.

KONKURSAS

Lietuvių Studentų Sąjungos JAV-se New Yorko skyrius skelbia RASINIO KONKURSĄ šiomis sąlygomis:

1. Konkurse turi teisę dalyvauti tik LSS JAV-se nariai.
2. Rasinio tema: "Kaip aš sakau profesijoje galiu geriausiai prisidėti prie Lietuvos atstatymo".

3. Už geriausiai parašytus rašinius skiriamos premijos: 1 — \$50.00, 2 — \$30.00, 3 — \$20.00.

4. Sprendimo bešališkumui užtikrinti autoriai turi pasirašyti slaptyvardžiu, o atskirame, uždarame voke pažymėti savo tikrąjį pavardę, ten pat įrašant savo slaptyvardį.

5. Rašinius siųsti šiuo adresu: R. Kezys, 100 Cook St., Brooklyn 6, N. Y. Paskutinė rašinių įteikimo diena — 1953 m. liepos 31 d.

6. Rašinys neturi būti ilgesnis 8 puslapių, rašyti mašinėlė, vie-

Studentiškos veiklos perspektyvos

VYTAUTAS KAVOLIS

"Jaunimo kultūros" vardu pagerbiame tuos savotiškus nusi-teikimus ir elgesį, kurių pagalba jaunas žmogus išsilaisvina iš savo ankstyvės priklausomybės ir tampa pajėgus priimti savarankią atsakomybę už savarankų reikimąsi. Šitokios kultūros formos įvairios ir ne vienodai "kultūringos." Vokietijoje jas išreiškė pereinamojo amžiaus romantiškas Wandervogel judėjimas, vėliau — agresyvus ir idealistinis Hitlerjugend. Amerikoje jaunimo kultūra atsižymi, būdingoje formoje, neatsakingumu, lėkštumu, ir, mūsų akimis, gimnazistinio lygio smagumų įjėskojimu.

Visos šios skirtingos formos, pereinančios nuo krašto tradicijų, jaunimą veikiančių įtakų ir išpuoli darantių pavyzdžių, yra persunktos vienu bendru motyvu — pasipriešinimu tam, kam anksčiau priklausyta (tėvams, ne retai "senoms ir garbingoms" tradicijoms ir panašioms autoritetams). Šis pasipriešinimas reikalingas, nes jaunas žmogus, niekada nenugalejęs ankstyvės priklausomybės, netaps pajėgiu užimti suaugusio vaidmenį. Rūpintis reikia, ne kai jaunimas "sukyla", bet kai jo "kartų dvikovo" nematyti, nes tati reikštų jaunosios kartos abejingumą savo pačių vertybėms, ir to be skaudžių psichologinių konsekvencijų išdrįsti negalima.

Šis "senojo svieto" iki tam tikro laipsnio atsiskyrimas susiduria su nepalankia reakcija tiek iš senosios kartos pusės, kuri dar iš Senojo Egipto užsilikusiuose popieruose jaunimą kaltino neregėtu pasileidimu, tiek su vaikystėje įgytais meilės ir pripažinimo reikalavimais.

Revoliucionierius negali atsakyti meilės ir pripažinimo, ir tam tikslui jis susikuria savąją grupę, kurios funkcija — ar tai būtų Hitlerjugend, ar Chicago's gengas, ar nepersikiamų draugų klika — yra savo kolektyvinio, bet intymaus išgyvenimo galia suteikti atsporas kritiškai sunkiam prisitaikymo prie ne labai normalaus "subrendusio žmogaus" (abejotina sąvoka, nes didi dalis žmonių niekada nesubręsta, ir juos vadiname politikais) pasaulio. Dėl to, kad jaunimo kultūra yra įtakingų sluoksnių pasmerkiamą, ji turi mestis į save, ir išsvysto ypatingai stiprų vidinį solidarumą; jina pati suteikia savo nariams įvertinimo ir pripažinimo, kurio jie negali gauti už jos ribų. Šis solidarumas yra pagrindas sveikam jaunui įvedimui į suaugusį pasaulį. Šeima to padaryti negali (ir ji niekada nedaro tiek, kiek galėtų!), ir vyresniųjų sukurto formalinės organizacijos, į kurias jaunimas įspraudžiamas — tik iš dalies.

Jau iš šių samprotavimų matyti, jog, norint prieiti prie jaunimo kultūros formų, negalima pasikliauti raktiniais vaidmenį anksčiau, vaikystėje, vaidinusi šeima ir formalinė organizacija. Reikia sukurti tokius nusiteikimus ir interesus, kurie prasiskverbti ir į intymias draugų "kikas" ir jas skatinančių kūrybiškumą reikimui. Studentuose tokios pozityviai reikiąnčios neformalios grupės pavyzdžių gali patarnauti vad. Nepriklausomų Studentų Grupė, su kurios gyvu, bet spontanišku interesu kiekvieno studentišku ir visuomeniniu klausimu rašantis yra kiek apsiapazinęs. Tokiuose būriuose susiformavę interesai turi didesnę ir gilesnę įtaką žmogui, negu priklausomybė formalinėms organizacijoms. Jų reikšmė iševijoje ypač didelė.

Jeigu amerikiečių jaunimo būklė — kaip vienbalsiai tvirtina psichiatrai ir sociologai — yra keblai ir komplikuota, kai jiems tereikia emancipuotis iš vaikystės priklausomybės į su-brendimo savarankumą — juo sunkesnė tremties jaunimo padėtis. Kiekvienam bresčiančiam žmogui reikalingo išsilaisvinimo problema čia paastrinama reikalavimu visai naujai, be senosios kartos pagalbos ir pavyzdžio, išmokyti tą vaidmenį, kuriam gyvenimas ruošia. Senoji karta ne tik nėra tremtyje bresčiančių jaunimui kaip kolektyvui pagalbėjusi bet kuria kita forma, kaip tik rezoliucijomis (Studentų Sąjungos skyrių valdybos beveik vienbalsiai skundžiasi, kad j juos visuomenė nekreipia jokio dėmesio!). Jinai taip pat savo nesupratimu, kad kas nors dar nėra apkerpėjusi lietuviškumo pilis, savo egotizmu, priekaištais ir taip kebliai padėti. Momentui užmiršime, kad lietuviškoji veikla yra net jaunimo organizacijų eilėse ja besidomintiems pristatoma tokiomis formomis, kuriose, pasizymėjimą moksle pakliuvo į rafrauojant A. Jakštą, nei etikos, nei išminties, nei skonio gero.

Bet negalime užmiršti, kad jaunajai kartai stato reikalavimus ir Amerika (ne visi jie išoriški!), ir pastarieji realiesni, nes mažiau egzoteriški ir "esmin-gesni" žmogui, kuris nemato galimybės priklausyti aukomis iš-

tyti, jog, norint prieiti prie jaunimo kultūros formų, negalima pasikliauti raktiniais vaidmenį anksčiau, vaikystėje, vaidinusi šeima ir formalinė organizacija. Reikia sukurti tokius nusiteikimus ir interesus, kurie prasiskverbti ir į intymias draugų "kikas" ir jas skatinančių kūrybiškumą reikimui. Studentuose tokios pozityviai reikiąnčios neformalios grupės pavyzdžių gali patarnauti vad. Nepriklausomų Studentų Grupė, su kurios gyvu, bet spontanišku interesu kiekvieno studentišku ir visuomeniniu klausimu rašantis yra kiek apsiapazinęs. Tokiuose būriuose susiformavę interesai turi didesnę ir gilesnę įtaką žmogui, negu priklausomybė formalinėms organizacijoms. Jų reikšmė iševijoje ypač didelė.

Jeigu amerikiečių jaunimo būklė — kaip vienbalsiai tvirtina psichiatrai ir sociologai — yra keblai ir komplikuota, kai jiems tereikia emancipuotis iš vaikystės priklausomybės į su-brendimo savarankumą — juo sunkesnė tremties jaunimo padėtis. Kiekvienam bresčiančiam žmogui reikalingo išsilaisvinimo problema čia paastrinama reikalavimu visai naujai, be senosios kartos pagalbos ir pavyzdžio, išmokyti tą vaidmenį, kuriam gyvenimas ruošia. Senoji karta ne tik nėra tremtyje bresčiančių jaunimui kaip kolektyvui pagalbėjusi bet kuria kita forma, kaip tik rezoliucijomis (Studentų Sąjungos skyrių valdybos beveik vienbalsiai skundžiasi, kad j juos visuomenė nekreipia jokio dėmesio!). Jinai taip pat savo nesupratimu, kad kas nors dar nėra apkerpėjusi lietuviškumo pilis, savo egotizmu, priekaištais ir taip kebliai padėti. Momentui užmiršime, kad lietuviškoji veikla yra net jaunimo organizacijų eilėse ja besidomintiems pristatoma tokiomis formomis, kuriose, pasizymėjimą moksle pakliuvo į rafrauojant A. Jakštą, nei etikos, nei išminties, nei skonio gero.

Bet negalime užmiršti, kad jaunajai kartai stato reikalavimus ir Amerika (ne visi jie išoriški!), ir pastarieji realiesni, nes mažiau egzoteriški ir "esmin-gesni" žmogui, kuris nemato galimybės priklausyti aukomis iš-

Bet negalime užmiršti, kad jaunajai kartai stato reikalavimus ir Amerika (ne visi jie išoriški!), ir pastarieji realiesni, nes mažiau egzoteriški ir "esmin-gesni" žmogui, kuris nemato galimybės priklausyti aukomis iš-

(Perkelta į 5-tą pusl.)

AKADEMINIAME PASAULYJE

• Liet. Stud. S-gos JAV Centro Valdyba šitaip pasiskirstė pareigomis: Vyt. Kavolis — sekretoriai, G. Zauniūtė — iš-dininkas (ir įgaliotinis rytiniams pakraščiams), K. Kudžma — narys ryšių reikalams (įgaliotinis Baltų Studentų Federacijai), ir L. Grinius — narys socialiniams reikalams (įgaliotinis šalpos darbui). J. Šmulkštys paliko įgaliotiniu Pasaulio Liet. Studentų Atstovybei, o CV kandidatas Al. Petrikas perėmė Informacijų tarnybą.

• Studentų Fondo New Yorko branduolys, vadovaujant Gen. Konsului J. Budriui, birž. 27 d. Pr. Lapienės vasarvietė Stony Brook, N. Y., kartu su Stud. S-gos New Yorko skyriumi surengė Joninių laužą.

• Baltų studentų kongresas planuojamas susaukti New Yorke. Pramatyta data — liepos 25 d.

• A. Meilikas, studijuojas Wayne universitete Detroito dailės, išstatė paveikslą Detroit Institute of Arts vyksiančioje parodoje. Amerikiečių spauda apie jį gerai atsiliepė.

• R. Ošlapas ir R. Kezys baigė Brooklyn koledž, pirmasis — biologijos, antrasis politinių mokslų studijas. R. Ošlapas buvo Liet. Stud. S-gos JAV CV narys ir anksčiau — New Yorko skyriaus pirmininkas. R. Kezys dabar yra New Yorko skyriaus pirmininku.

• V. Grajauskaitė baigė prancūzų kalbos studijas Mt. St. Vincent koledže New Yorke.

• El. Apanavičiūtė su pasižymėjimu baigė vokiečių ir rusų kalbų studijas Manhattanville koledže New Yorke.

• G. Zauniūtė Marymount koledže New Yorke išrinkta studentų draugijos Nu Sigma Kappa vicepirmininke.

• Studentų Ateitininkų Sąjungai Jungt. Valstybėse, viešai skelbiamomis žiniomis, priklausau 205 registruoti nariai. Moksleiviams ateitininkams priklausė virš 300.

• D. Stasiukynaitė, studijuojanti Marymount koledže, už pasižymėjimą moksle pakliuvo į Garbės Sąrašą. Ji aktyviai dalyvauja kai kuriose liet. organizacijose.

• A. Sužiedėlis baigė psichologijos studijas Bostono koledže ir gavo dvi stipendijas testų studijoms.

• R. Mantautaitė ir B. Micuitaitė su pasižymėjimu baigė širdies kolegijoje Newton, Mass., matematikos ir chemijos

mokslus, respetyviai.
• P. Gvildys Toronto universitete, Kanadoje, laimėjo Ontario stalo teniso rungtynes.

• Toronto Universiteto Lietuvių Studentų Klubas yra griežės iniciatyvos įsteigti Kanados Lietuvių Studentų Sąjungą. Šiuo metu registruojami studentai ir besiruošią ateinančiais metais studijas pradėti; registracija užbaigiama liepos 15 d. Po to pravesini valdybos rinkimai bus užbaigti rugsėjo 1 d. Suinteresuoti prašomi rašyti: Mr. G. Sernas, 25 Triller Ave., Toronto, Ont. Savo ruožtu linkime kanadiečiams sėkmės.

• Lietuvių Studentų Atstovybės Australijoje pareigas einančių Australijos Liet. Stud. S-gos Sydney skyriaus valdybą dabar sudaro: pirm. V. Doniela, sekr. P. Daukutė, išd. V. Jurskis. Valdybos adresas: Miss P. Daukutė, 29 Cooper Rd. Yagoona, Sydney, N.S.S. W. Australijos studentai yra stipriai parėmę LSS JAV pastangas sukurti Pasaulio Liet. Stud. Atstovybę.

• J. Gerulaitis Wayne universiteto Detroito stalo teniso varžybose laimėjo antrą vietą.

• R. Paukštys, studijavęs anksčiau Romos ir Pizos universitetuose, gavo pol. mokslų bakalaurą laipsnį Detroito.

• J. Gyls žaidžia Detroito univ. futbolo komandoje.

• A. Šlepetytis yra vienintelis "all-A" studentas Detroito univ. inžinerijos fakultete. Jis aštunto semestro studentas.

• R. Mieželis, ilgametis Liet. Stud. S-gos JAV CV sekretorius ir SŽ redakcijos narys, baigė komercijos mokslus Illinois universitete Urbanoje. Studijoms tęsti priimtas į Harvardo univ. biznio mokyklą.

• Č. Povilaitis baigė biologijos mokslus Marian koledže Marianopoly.

• Skulptorius A. Mončys liet. stud. sekcijos susirinkime Paryžiuje skaitė paskaitą Lietuviškojo meno raida.

• Chicagos Liet. Stud. Draugija ruošiasi surengti vasaros stovyklą. Draugijai dabar vadovauja anksčiau buvęs CV nariu Alg. Kėželis. Vicepirm. yra K. Mikėnas, sekretorium L. Širmulytė, išdinininku — V. Gaškaitė ir kultūros reikalų vedėju A. Klorė. Revizijos komisiją sudaro D. Micevičiūtė, D. Jurevičiūtė ir Marchertas.

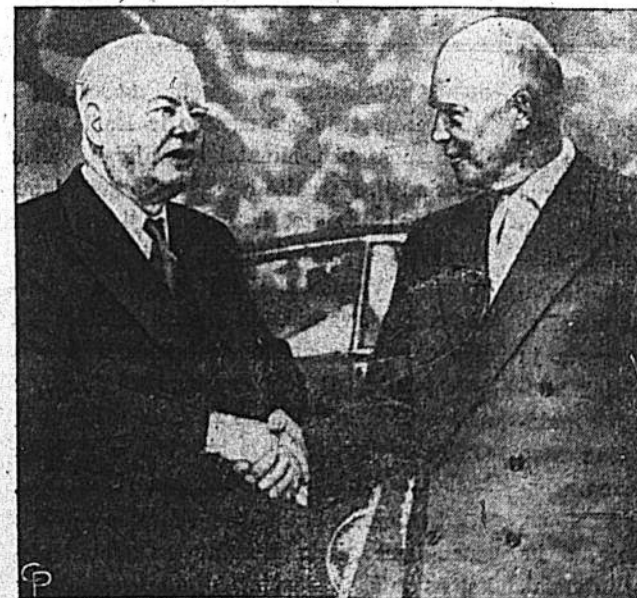
• R. Jonaitytė baigė Western Reserve univ. Clevelande.

• A. Macijauskas baigė Cleveland koledžą.

• Penki lietuviai baigė technologijos mokslus Illinois Technologijos Institute. Du iš jų tremtiniai: D. Šatas ir Vyt. Šliūpas. Kiti yra: S. Bernotas, A. B. Kisielius ir W. F. Brizgis.

• "Plaukiantis Universitetas", Broniaus Juodelio straipsnis, skirtas Studentų žodžiui, buvo išspausdintas Dirvoje. Straipsnis buvo jau kiek anksčiau parašytas, bet dėl redakcinių priežasčių negalėjo būti iki šiol išspausdintas. Už tai autorių atsiprašoma.

• Vasaros metu SŽ redakcijos bus šis: Mr. V. Kavolis, 5317 So. Maryland Ave., Chicago 15, Ill.

Buvęs prezidentas Herbert Hoover ir prezidentas Eisenhower sveikinasi Theodore Roosevelt gyven. vietos Sagamore Hill, Long Island, atidarymo iškilmėse.

KAS

UZZISAKĖ

DIRVĄ —

TAS NESIGAILEJO!

Grižusiųjų i Lietuvą likimas

Vokietijos Krašto Valdyba šiomis dienomis aplankė jauna lietuvaitė, kilusi iš Tauragės, kuri 1945 m. iš Luebecko, rusų įkalbėta, grįžo i Lietuvą, o dabar, apsimesusi vokietaite, atvyko su vokiečių transportu i vakarų Vokietiją.

Ji su seserimi ir dėde 1944 m. pasitraukė i Vokietiją. Kulme pasimetė su dėde ir, likusi su savo penkerių metų seserimi, atsidūrė Gluckstadte. Ji pati karo pabaigoje buvo vos devynių metų mergytė. Po kapituliacijos, 1945 metų rudenį, Luebecko susirado rusų konsulatą arba įstaigą, kurią tuomet taip vadina. Konsulate buvo vienas lietuvis karininkas, majoro laipsnyje, kuris ją prikalbinėjo grįžti i Lietuvą. Ji su seserimi buvo apgyvendinta įstaigoje dideliame kambaryje, kuriame rinkosi tokie rusų privilioti repatriantai. Po dviejų savaitių susirinko apie 20 asmenų ir pirmuoju transportu buvo išgabenti į Gardiną.

Kol buvo rusų įstaigos Luebecke žinioje, visi buvo labai globojami. Pakelėje į Gardiną maistas taip pat buvo geras ir niekas grįžtančiųjų neskriaudė. Reikalai visai pakitėjo Gardine. Jie ten buvo suvaryti į požemių bunkerį stovyklą, kur jau buvo apie 900 tūk. sugrįžėlių. Daugumas buvo ukrainai. Lietuvių buvo gal apie 300. Čia visų pirma atėmė sugrįžėliams visus daiktus, rūbus, brangenybes ir viską, kas tik buvo vertinga. Jai atėmė dar iš motinos paveldėtą auksinį laikrodėlį ir šiaip viską. Nors buvo vaikas, turėjo tuojau eiti į darbą, rinkti šakas ir pan. Valgis buvo neapsakomai blogas. Pietums davė kažin kokių mirktytų grūdų sriubos ir vieną 50 gramų riekutę duonos. Vėliau duonos normą padidino iki 100 gramų.

Suaugusius tardė ir klausinėjo. Jaunus vyrus paėmė neva vienai dienai darbams. Aiškino, kad kitą dieną grįšią. Kai ne grįžo, tai artimosios ir motinos ramino, kad grįšią po savaitės. Bet taip iš jų niekas ir nebegrįžo ir jų likimas liko nežinomas.

TAURAGĖJE

Luebecko "konsulate" lietuvis karininkas ją ramina, kad Tauragė esanti nesugriauta ir ten būsią gera gyventi. Kai ji pagaliau atvažiuoja i Tauragę, tai rado jau nuo pat stoties tik griuvėsius, taip kad iš pirmo žvilgsnio miesto negalima buvo pažinti.

I Tauragę pateko pro Kauną. Iš Gardino jas su transportu nuvežė i Kauną ir paleido, be maisto ir be pinigų. Arti stoties jas užkalbino vienas mielaširdingas žmogus, kuris, sužinojęs jų likimą, nuvedęs prie netoliese stoties buvusių būdelių, nupirko joms maisto ir davė 20 rublių, už kuriuos ji galėjo sau ir seseriai nupirkti geležinkelio

bilietį i Tauragę. Tauragėje, senoje Vytauto gatvėje, kurios naujo pavadinimo nebeprisimena, nes lietuviai gatvę tebevadina senais pavadinimais, rado dėdės šeimą savųjų namų griuvėsiuose, įsitaisiusią su šešiais vaikais rūsyje. Dėdė ir jas priėmė, nors gyventi nebuvo iš ko. Ji ėjusi pas apylinkės ūkininkus uždarbiauti ar kiek prasimaitinti. Taip pat pradėjusi lankyti mokyklą, kuri betgi buvusi ruošė. Joje i lietuvių kalbą buvusi tik vieną kartą savaitėje. Po kelių mėnesių metė lankiusi mokyklą, kurioje vistik nieko nesuprato ir dvejus metus, 1947-49 lankiusi vadinamą "suaukusią gimnaziją".

Toji "suaukusią gimnaziją" iš tikrųjų buvusi vargo mokykla, vieno senuko mokytojo vedama. Jis su žmona buvo jos vieninteliai mokytojai, o mokiniai buvo visokio amžiaus ir išsilavinimo. Mokykla neturėjusi jokių teisių. Mokytojai buvo mokamas mokinių tėvų mažas atlyginimas. Mokytojai trūko ir vadovėlių ir mokslo priemonių. Mokė iš keilių pas jį dar užsilikusių vadovėlių, juos paskolindamas mokiniais. Ji ten mokėsi skaityti, rašyti, skaičiuoti, pašybos ir rankdarbių. Mokytojai 1949 m. susirgus, jos daugiau nebelankė. Išėjo mokslo pažymėjimui gavo tik paprastą mokytojo raštelį, kad pas jį tokį tai laiką mokėsi. Mokykla buvusi mokytojo bute, Špelverio name, Birutės ir Dariaus-Girėno gatvių kampe.

ATGAL I VOKIETIJĄ

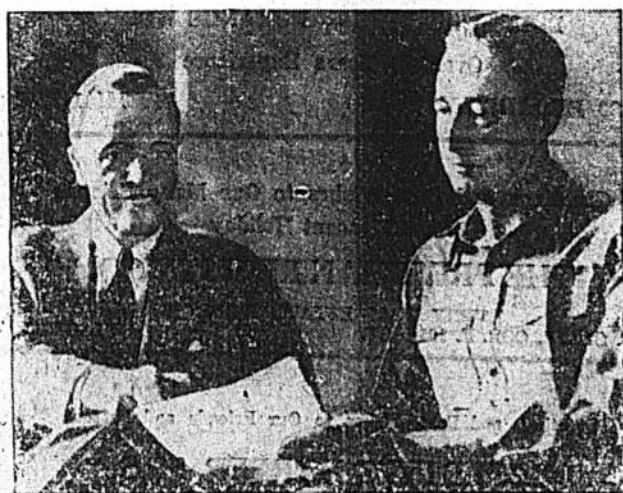
Nustojusi lankyti mokyklą, gavusi darbo alinėjė. Bet 1950 m. turėjusi bėgti, nes milicija pradėjo įtarinėti dėl ryšių su partizanais. Ji iš tikrųjų partizanus pažinojusi. Jų buvę keliuose jai pažįstamos šeimos. Jie turėjo normalius dokumentus ir dieną daugelis iš jų net turėjo darbo. Jie tik naktimis eidavo į žygius.

Pabėgusi iš Tauragės, atsidūrė Šilutėje. Ten nesiregistravo, bet vargo elgetaudama. Kadangi Lietuvoje ūkininkai jau buvo sulikviduoti ir neturtingi, tai dažnai traukiniais slapta nuvažiuodavusi i Rygą ir elgetavusi arba padėjusi dirbti pas apylinkės ūkininkus. Šilutės apylinkėje susipažinusi su vienu partizanų ryšininku vokiečiu,

IŠTIKUS GAISRO NELAIMEI

Kada jūsų namai arba rankai tampa sunaikinti arba sugadinti ugnies, kreipkitės i P. J. KERŠIS, dėl apkaivimo, ko visada reikalauja apdraudos kompanijos pirm, negu išmoka už nuostolius.

P. J. KERŠIS
716 Society for Saving Bld.
Telef.: MAIN 1-1773.
Rezidencija: PENINSULA 2521

Specialus prezidento Eisenhowerio pasiuntinys, nuvykęs tartis su Korėjos prezidentu Rhee, tariaisi su gen. Mark Clark.

kuris valdė vieną ūkį kaime. Tas ūkis jau priklausė kolchozui, o partizanų ryšininkas buvo to kolchozo brigadierius.

Kai prasidėjo vokiečių registracija, tai to vokiečio prikalbėta, užsiregistravo kaip vokiečių, nurodymams, kad pametusi dokumentus ir pameluodama, kad gimusi Karaliaučiuje, o ne Tauragėje. Tas vokiečių ir jo vienas draugas milicijoje paliudijo, kad ji gimusi Karaliaučiuje. Jis pramokęs ją ir vokiškai, nors ji nebuvusi taip gerai išmokusi ir turėjusi dėl to per tarydą vargę, nes ten vis grieždavosi lietuvių kalbos, nemokėdama pakankamai vokiškai, ir suklebė tarydotojų įtarimą. Jai išdėlio pavyko pro visus tikrinimus pateikti i vakarų Vokietiją kartu su ja globėjusiu vokiečiu.

Inf.

NAUJI VĖJAI LIETUVOJE

(Atkelta iš 1-mo pusl.)

spaudos išgarsinta savikritika praktikoje neturi jokios reikšmės. Tad ir apie kokių naujus vėjus Lietuvoje dėl to maža pagrindo kalbėti. Gerai bent tai, kad toji partijos centro komiteto savikritika sudarė progos pasaulio spaudai atkreipti dėmesį i Lietuvą.

Žymesnės reikšmės permaina Lietuvoje yra vadinamų sritinių panaikinimas. Lietuvos padalinimas i keturias sritis ("oblastis") buvo įvykdytas tik prieš trejus metus. Tada buvo aiškinta, kad tuo labai patobulinamas administracinis sutvarkymas. Estijoje toks padalinimas buvo įvestas vos pernai vasarą. Ir štai dabar vėl viskas šalin, lygiai Lietuvoje, lygiai Latvijoje ir Estijoje. Kodėl tai daroma, nežinia. Bet viena aišku, kad panaikinant tas "oblastis", vien Lietuvoje atkrinta 209 sričių deputatai (tik šių metų vasario 22 d. "išrinkti"), išnyksta didžiulės sričių įstaigos su šimtais tarnautojų, panaikinti sritiniai radijo mazgai, kurie duodavo atskiras programas iš Kauno, Šiaulių ir Klaipėdos, galimas dalykas, kad bus ar jau yra panaikinti ir sritiniai laikraščiai ("Kauno Tiesa", Šiaulių "Raudonoji Vėliava", Tarybinė Klaipėda", Vilniaus "Raudonoji žvaigždė"), turės būti panaikinti ir partijos sritiniai organai su komitetais ir didelėmis, po daug skyrių turinčiomis kancelijomis Vilniuje, Kaune, Šiauliuose ir Klaipėdoje. Vadinasi, išnyksta keliolika šimtų, gal net arti 2000 tarnybų. Šis dalykas, be abejo, bus praktiškai labiau juntamas, nei teorija apie reikala daugiau kreipti dėmesio i vietinių nacionalinių pajėgų parengimą atsakingoms vietoms. Prie apygardų panaikinimo pridėjus dar dešimties ministerijų išnykimą (prijungimą prie kitų), susidaro gana žymus administracinio aparato susiaurinimas, kuris stipriai atsilieps krašte ekonominiu atžvilgiu. Kiek tų susiaurinimų bus paliesti rusai komunistai ir kiek lietuviai nekomunistai, sunku spręsti, bet reikia turėti galvoje, kad daugumoje panaikinamų postų turėjo būti kaip tik komunistams tarnybomis, išstumiant iš jų mažiau patikimus. Šiuo atveju padorūs lietuviai gali naujasiąs permainas pajusti gana skaudžiai.

Ar jau įstojai i VILTIUS draugiją?

Berlyno riaušės...

(Atkelta iš 1-mo pusl.)

Vyriausybės posūkis tikrai buvo staigus. Visa tai, kas dar prieš kelias dienas buvo laikoma sunkiu nusikaltimu, ūmai vėl buvo leista. Bet, be abejo, nei Semionovas, nei Grotewohl-Ulbrichto vyriausybė negalėjo priimti, kad gyventojai pasinaudos pirmųjų "laisvių" proga maištauti sukelti. O taip tikrai atsitiko. Ne tik Berlyne, bet ir Magdeburge, Leipzige, Dresdene, Geroje ir kituose sovietų okupuose zonos miestuose prasidėjo riaušės, padėgimai, įsiveržimai i kėlėjimus ir politinių kalinių paleidimai, masinės demonstracijos su politiniais šūkiais ir t.t. Maskva savo "taikos ofenzivos" rėmuose paskelbtas varžyt atleidimais siekė įsisteigti gyvenimą, o išėjo atvirkščiai. Šūkiečiai i demonstrantus, sušaudymai, suėmimai, apsiaustais stovio paskelbimas ir kitos priemonės dar labiau paastino būklę. Dar kartą pasitvirtino sena tiesa, kad diktatūra negali švelninti savo teroro režimo, nes tuo ji įjauna šaką, ant kurios pati sėdi. Diktatūra ir teroras vienas be kito neįmanomi. Kai tik žmonės Rytų Vokietijoje pajuto šokią tokią "laisvę", jie tuojau pat pabandė nusikratyti režimą, kuris kaip koks baisus slogutis juos slėgia jau kelinti metai. Bolševikinė diktatūra i maistą atsikrėto dar labiau sugriežtintu teroru.

Kokias pasėkas turės Rytų Vokietijos gyventojų maistas, šiuo metu dar neįmanoma pasakyti. Kaip ten bebūtų, riaušės sovietų rujoje sudarė Maskvai skaudų smūgį, kurį vakarų demokratijos, be abejo, tinka, kamai pripagandiskai išnaudos. Politikai protaujančius žmones betgi daugiausia įdomauja, ar Maskva pasuks ratą atgal santykiuose su Vokietija. Kitais žodžiais tariant, ar Ulbrichtui vėl bus leista toliau bolševikinti Rytų Vokietiją, ar bus varoma toliau savotiška NEPO linija, ar vėl bus nuleista geležinė uždanga ir Rytų Vokietija akliai uždaryta nuo likusio pasaulio? I šiuos ir panašius klausimus atsakymą duos sovietų laikysena per artimiausias savaites, nes Vokietijos problema darosi vis labiau aktuali. Maskva, atleisdama kiek vadeles Rytų Vokietijoje, bandė demagoginėmis priemonėmis perimti iniciatyvą i savo rankas. Berlyno ir kitų miestų darbininkai, išeidami i gatvę, atkreipė iš naujo pasaulio dėmesį i tirksias žaizdas, kurios ėda vokiečių tautos kūną. Vokietija yra pačiame Europos viduryje, jos klausimo neišsprendus joks pastovumas šiame kontinente neįmanomas.

Be abejo, būtų naivu priimti, kad Maskva tokio pastovumo nori. Priešingai, ji stengiasi toje Europos dalyje, kuri nėra patekusi po jos letena, sukelti suirutę, palaikyti nerimą, drumsti ramybę, skaldyti vakarų pasaulį, nes tik tai tokiu būdu ji gali tikėtis išplėsti bolševikinį viešpatavimą už dabartinių ribų. Bet, antra vertus,

Maskva ima įsitikinti, kad stabilinis sklerozas yra sukaustęs likusį pasaulį i daugiau ar mažiau vieningą bloką. Bolševikų vadovybei aišku, kad pakelyje i vakarų Europą skersai kelio riosio Vokietija. Tad ne tik vakarų pasauliui yra aišku, kad Vokietijos problemai tenka pirmieji reikšmė, bet tos pat nuomonės negali nesilaikyti ne Maskva. Nors ir iš priešingų interesų i siekdamas priešingų tikslų abi pusės jaučia, kad reikia vėl paritinti Vokietijos uolą.

Kas liečia specialiai Berlyną, tai neužmirškime, kad buv. Vokietijos sostinė sudaro tarytum salą sovietų jūroje. Vakarų pasauliui Berlynas kelia daug rūpesčių. Bet taip pat sovietams jis yra kietas rėšutas. Savo laiku sovietai, paskelbdami Berlyno ekonominę blokadą, bandė vakariečius iš buv. sostinės išstumti. Bet "oro tilto" dėka vakariečiai atsilaikė ir sovietai, netekę prestižo, gavo nusileisti. Dėl anos blokados tik per plauką buvo išvengta karinio susidūrimo tarp vakarų ir rytų. Šiandien riaušės Berlyne vėl pasauliui pirštu prikišamai parodė, kad čia stovi parako statinė, kuri kiekvienu laiku gali užsidegti. Ką, pav., reikią Dancigas palyginti su Berlynu?

Kitame straipsnyje pažvelgsime, kaip Vokietijos problema veikia vakarų ir rytų užsienio politikos ėjimus tarptautinėje šachmatų lentoje.

NUTEISTI LIETUVIAI

Iš Maskvos i Lietuvą importuos rusišką prokurorą G. Bacharovą, kalbėdamas apie "socialistinį teisingumą", prasi-taria apie keleto lietuvių nubaudimą:

1. Alytaus rajono finansų skyriaus mokesčių agentas V. Zalvaitis esąs patrauktas atsakomybėn už tai, kad "eidamas tarnybines pareigas šturksčiai pažeidinėjo piliečių teises".

2. Jonas Gustaitis, Prienų ždanovo varlo kolūkio pirmininkas, Kauno srities teismo esąs griežtai nubaustas už tai, kad "sekmingai grobstė kolūkio lėšas".

3. Šiaulių "Stumbr" (buv. Nurokų) odų fabriko sandėlio vedėjas Jonas Laurinaitis, tūlas Vielovičius, Steponaitis, Petraitis ir Kizelevičius esą nuteisti i kalėti už tai, kad "suorganizavo odų grobstymą ir padarė valstybei daugiau kaip 30,000 rublių nuostolį".

Tai yra tokios pačios rūšies nuteisimai, kaip i vokiečių okupacijos metais vokiško teismo nuteisimai už nuosavą paršiuko pardavimą ar paskerdimą.

DIRVA

LAUKIA

JOSŲ TALKOS!

LIETUVIŲ DIENOS

Ilustruotas mėnesinis žurnalas, leidžiamas lietuvių ir anglų kalbomis, užsisakytinas visiems. "Lietuvių Dienos" duoda kiekviename numeryje per 40 puošnių, įdomių ir aktualių nuotraukų iš viso pasaulio lietuvių gyvenimo ir veiklos. "Lietuvių Dienų" kiekviename numeryje skaitytojas ras įdomių ir aktualių straipsnių, beletristikos ir informacinės medžiagos iš pasaulio lietuvių gyvenimo. "Lietuvių Dienos" turi angliską skyrių, parašai po nuotraukomis duodami abiems kalbomis, todėl šis žurnalas prieinamas ir čia gimusiems bei kitataučiams. "Lietuvių Dienų" vienas numeris siunčiamas susipažinimui nemokamai, priėmus savo adresą. Metinė prenumerata 4,00 dol. Administracijos adresas: "Lietuvių Dienos", 9204 S. Broadway, Los Angeles 3, Calif.

STUDENTIŠKOS VEIKLOS...

(Atkelta iš 4-to puslapio)

laikomam komitetui. Grįžęs iš universiteto, net ir desperatiškai jaunas pilietis negali nepajusti baisaus lietuviškos veiklos tuščiaiduriškumo ir rutinos pelėsių. O rutina, jei ji nėra jo paties, atstumia jauną žmogų net dar labiau negu išmintis.

Šiandieninė jaunuomenės veikla Amerikoje remiasi atsivežtais psichologiniais ištekliais ir inercija; ir, išskyrus individualius atvejus (bet kultūra visada pasikliauja tais išskirtiniais individualiais atvejais), jina nėra pajėgusi išspręsti pagrindines problemas; kaip pajungti šiuos motyvacinus išteklius, įgytus lietuviškoje šeimoje, i tokį visuomeninį gyvenimą, jog žmogaus asmeniniai poreikavimai (laimės troškimas) jį vėstų i bendruomeniškai kūrybingą išraišką?

Veikimas, kuris tik tenkina asmeninius polinkius ar įpročius, arba tikrai reikalauja "pasiaukojimo", nesuaktyvindamas tų išteklių žmogaus charakterį, kurie jį patys kartais stumia i savęs užsimiršimą — yra sekšlūs, ir jo pagrindai lengvai duodasi paplaunami likimo atstovų smūgių ar pavargimo.

Mūsų studentijoje neretas atstringo darbingumo ir pervargimo ciklas liudija, jog veikla nėra pagrindžiama veikėjo asmeny, nėra naudojama kaip priemonė visuomenei naudingomis formomis išreikšti save (studentiška veikla turėtų būti viena didelė jos dvasios inscenizacija), o, priešingai, kaip apsigynimo priemonė nuo savęs supratimo. Nenorėdamas pasilikti vienas su savimi, kas jį vėstų pasinerti i savo sielos gelmes — o tai turi savų pavojų — vienas tampa alkoholiu, kitas — visuomenininku.

Kai veikėjas metasi i veiklą, jos savyje kūrybiškai neišgyvendamas, o įieskodamas ten užsimiršimo, garbės, ar socialinio bendravimo smagumo — jis psichologiškai nepatikimas, nes tokie motyvai ištvermingumo ne-užtikrina. Tik gilus savęs sąmoningumas gali ištraukti stagnuojančią veiklą iš formalistinių, biurokratinių, demagoginių vėžių ir įkvėpti jai gyvąją dvasią, kuri neišsenka, nes plaukia ne iš reikalavimų, o iš vidaus. Tik savęs perpratimo keliu prieisime būdų, kuriais mūsų bendruomeninis gyvenimas galėtų mums patiems suvaidinti jam priklausantį vaidmenį: padaryti mus sveikesniais žmonėmis, kurie savo gyvenime galėtų išsiskleisti be baimės tuo būdu apnuoginti kokį savo paties skaudulį.

Jeigu visuomeniškumas bus paverstas rutinos dalyku (kokių, deja, tampa Vasario 16 mi-nėjimai), jis praras bet kokią žmogišką reikšmę. Rutina būdinga tam, kuris bijo išgyventi pats save, nes tai reikalauja pastangų ir daug vaizduotės; bet ši baimė pastato daugybę visokių užsitvėrimų tarp žmogaus veiksmų ir jo vidinio pasaulio (rutina yra viena jų), ir tarp jų palaudoja jo kūrybinė potencija. Tokia veikla — išryškinti stereotipiniais mandagumais, amžinai tais pačiais klausimais (ir net tais pačiais komplimentais!), dirbtinė šypsena, ir visišku charakterio užslėpimu (jei pasitaiko kas užslėpti) — yra gana būdinga daugeliui amerikiečių; net draugysčių įieskoma pagal Dale Carnegie ir kt. kny-gose pramatyta taisyklės. Šitai, ir, sakysime, faktas, kad iš 12 New Yorke gimstančių vaikų vienas pakliūva i psichiatrinę ligoninę, pareina nuo tų pačių priežasčių: nenormalių jaunystės ir suaugusio gyvenimo sąly-gų, pilnų prieštaravimų ir konfliktų, kurių, niekas nevienija, joksai tikėjimas, neintegruoja. Modernūs hedonizmas; savo

nepasotinamumu taip skirtingas nuo savotiškai išmintingo klasikinio, yra viena iš reakcijų, būdingų bešakniam ir savęs bijančiam, nes nežinančiam už ko nusitverti, žmogui.

Modernūs žmogus kada nors susiras sau naują, liberalų tikėjimą; jis negrįš i fanatiškus viduramžius. Bet žmogui, kuris jau sykį pradėjo kvestionuoti, kas anksčiau buvo šventa, vienintelis kelias i k a n o r s žadančią ateitį yra visiškas, beatodairis sąmoningumas. Tai būtų visos Vakarų civilizacijos pozityvusai kelias. Bet šis sąmoningumo sau pačiam ir kūrybinio visuomeniškumo kelias mums taipgi pagelbėtų išspręsti ir pastebėtą išsivystimo psichologinę problemą. Lietuviškos veiklos su jaunimu užduotis nėra vien lietuviybė; jokiū būdu mažiau svarbi — asmens integralumo išvystymas; pagalba kelyje iš nenormalių brendimo sąlygų i prasmingą ateitį.

Išsivijoje jauno žmogaus vystymuisi yra, esmėje, trys keliai, kurių du baisiai pavojingi ir tik trečiasis socialinių mokslų šviesoje normalus. Pirmasis, ne visai retas, kelias — asimiliacija. Užsimirštant šaknis, glūdinčias pačios asmenybės pamatuose, norima sėkmingai prisitaikyti prie naujų sąlygų! — Ir tikrai padidinama prie jokių sąlygų nepritaikiusių žmonių skaičius, kuriais mūsų pasaulis ir taip ligi ausų apdovanotas. Zaidžiančiam su saviimi gresia jei ne kas dar blogiau, tai, kiekvienu atveju, šešelio gyvenimas: be atsparos taško savyje, be nugar-kaulio, be tikėjimo — ir lėta, vulgari mirtis savyje, imponuojanti savo bevaisiškumu. Lygiai nesėkmingas, lygiai neurotiškas, ir dar labiau nerealaus yra bandymas atsispirti psichologinėm Amerikos įtakom.

Vienintelis kelias, kuris išsaugos neiškreiptą žmogų (ir lietuvių, nes kiekvieno mūsų, lietuviškoje šeimoje augusio, žmogiškumo pamatuose neišdildoma glūdi lietuviybė, ir vieną prarasime tik kartu su kitu!) yra su-derinimas savyje: (1) sąmoningumo savo pačių pagrindams (tai, kas gilu ir miela), ir (2) išsireiškimo naujoje aplinkoje. Politiniams pabėgėliams ir jų vaikams tai turėtų būti lengviau negu seniesiems išsivysim buvo, nes mūsų motyvacijos — kai tik jas patys perprasime ir, supratę, pagerbsime — mus ves ir i kitiems priimtinas išraiškos formas, kurios mūsų gyvenimą įkvėps tuo, ką poetai vadina kilnumu, ir mūsų vidiniame pasauliui duos laisvės, ramybės, ir tvirtos pasitikėjimo.

Ligšiolinis studentiškas veikimas Amerikoje daugiau nesąmoningai vystėsi užsibrėžtąja, gera linkme. Atleties uždaviniai būtų: plačiau išvystyti "jaunimo kultūrą", įsisąmoninant i savo pačių vertybinius ir asmenybės pagrindus (iš to savaime išplauks kūrybingas kritiškumas visoms senoms vertybėms); pagilinti tarpusavio solidarumą, kaip šios kultūros bendrininkų, kaip sąjungininkų kartų dvikovoje, visai nepaisant tulzies, tykštančios iš partijų lyderių rašalinės; suteikti vienas kitam tą nuosirdumo paramą ir pripažinimą, kurio akademinė bendruomenė yra pilnai pajėgi; giliau įtikėti savo kelio prasmingumu, kaip vienintelio kelio, Ryškiausias atleties uždavinys yra jauno kraujo patraukimas šios dvasios darban, ir sąmoningas atsikreipimas i išsivijoje bręstančio jaunimo žmogiškąją problemą.

Dvidešimtajame amžiuje gyventi pasmerktas žmogus tik pats save gali išganyti, ir tai jis gali padaryti tik savo bendruomenėje.

SENIAU IR DABAR

K. S. KARIUS

Sąskrydžio įspūdžiai Washingtone

"Mano sielų šandien šventė" — taip jautėsi lietuviai suvažiuoję į sąskrydį Washingtone, birželio 20-21 dienomis, ir tą šventę ypatingai iškilmingai pergyveno tremtiniai lietuviai, kurių sąskrydyje buvo didesnė dalis, negu senųjų amerikiečių. Seniesiems tai jau kelintas toks įvykis, nuo I pasaulinio karo pradžios važinėjusiems pas prezidentus, senatorius, kongresmanus ir valstybės sekretorius Lietuvos reikalais. Malonu buvo tėmyti naujųjų lietuvių, tremtinių nuotaiką Amerikos sostinėje, kur atvyko ne taip jau pasidairyti, bet su vilnimi, kad šioje iškiloje dalyvaudami jie pridėda ir savo įnašą priešų pavergtos jū tėvynės Lietuvos užtartinui. Nes kur kitur ir kur geriau galima tai padaryti, jei ne šioje didžioje sostinėje!

Už šio sąskrydžio rengimą, kaip ir už pirmesnes misijas Washingtone, vis tais pačiais tikslais (1944 ir 1945 metais), kreditas priklausė tautininkų sumaniam grupei. Niekas kitas nedrįso tokias iškilas Washingtone rengti (turint mintyje ir 1945 metus), kaip tik tautininkai.

Apie iškilas Washingtone kalbant, kartu noriu priminti apie panašią, didingą iškilą, kokią tautininkai surengė San Francisco mieste, United Nations organizavimo proga, 1945 metais, kur į savo pokylį sukvietė ne tik Amerikos, bet ir kitų valstybių atstovus, dalyvavusius U.N. kūrime. Ten taip pat, katedroje, buvo iškilmingos pamaldos gegužės 20, arkivyskupiui Mitty mielai pritarant tam lietuvių žygiui ir leidžiant specialiais kvietimais suprašyti įžymesnius žmones į iškilmingas pamaldas. Ten, kaip ir dabar Washingtone, vietoje pamokslų, parinktas dvasiškas pasakė prakalbą apie Lietuvą ir lietuvių tautą.

Idomu paminėti, kad mūsų katalikų-krikščionių srovė Amerikoje visada sakydavo — "Pas mus katalikus yra minios, pas tautininkus — protas". Ir taip ir šiandien, kaip matome iš tautininkų darbų. Dabar, tiesa, katalikams atvyko daug proto iš tremties, bet tautininkams taip pat padaugėjo.

Birželio 19. Sąskrydžio programa pravesta visa, kaip numatyta, su vienu nenumatytu dideliu priedu, antrą vakarą užbaigiant iškilą.

Pirmą dieną, iškilmingo posėdžio metu Mayflower viešbutyje, patys lietuviai atliko savo posėdį, išskeldami tikslus, ir atiduodami kreditus tiems, kam jie priklauso. Kaip žinoma, šį sąskrydį sumanė ir pravedė iki iškilmingo galo Amerikos lietuvių Tautinė Sąjunga, pirmutiniam Sąjungos pirmininkui Adv. Antanui A. Oliui pasiūlius ir dabiniam Sąjungos pirmininkui Adv. A. Lapinskui, kartu su Oliu ir kitais komiteto nariais ir talkininkais, rūpestingai įvykdžius.

Pirmą kartą daugelis dalyvių išgirdo ir Čiurlonio ansamblių, kuris čia atliko gana sudėtingą programą.

Birželio 20, po pietų, kas tik norėjo nuvykti į Arlington Nacionalines Kapines. Pakeliui į kapines, autobusai apvežiojo ir aprodė kai kurias miesto įžymesnes vietas. Kapinėse aplankė I Pasaulinio Karo Amerikos Nežinomojo Kareivio kapą ir matė mažas ceremonijas, kokios esti prie to kapo kas valandą, pakeičiant garbės sargybą. Nuo čia nuvyko prie leitenanto Samuel Harris kapo, kuris nelaimingame įvykyje, susišaudyme Kau-

vo. Didelis paminklinis akmuo ant jo kapo buvo pastatytas amerikiečių lietuvių aukomis. Ir įvairiomis progomis lietuviai tą kapą aplanko, padėda gėlių. Tas atlikta ir šį kartą. Gėles padėjo dvi žuvusių karių motinos, Ona Biežienė iš Chicagos, ir Julie Styles iš Floridos. Dr. Biežis pasakė trumpą kalbą. Ceremonijose dalyvavo keli U.S. kariai, tam tikslui priskirti.

Apie 6 val. vakare, Statler viešbutyje, įvyko lietuvių meno parodos atidarymas, kokteilis, ir apie 8 val., didysis banketas, kuriame dalyvavo eilės senatorių, kongresmanų, žymių amerikiečių, spaudos atstovų. Čiurlionies ansamblis, vadovaujamas A. Mikulskio, dideliu simfoniniam orkestrui pritarant, sugiedojo himnus, ir eilę liaudies dainų. Tas orkestras sugrojo ir lietuviškų kūrinių, diriguojo J. Kačinskui.

Puikiai, didingai pasireiškė šį vakarą tokioje rinktinėje publikoje ir mūsų pianistas Andrius Kuprevičius, kuris čia atvykęs iš Argentinos.

Vakaro programai vadovavo Adv. Olis. Kalbėjo ALTS pirminkas Adv. Lapinskas, ir svarbiausią kalbą pasakė Leit. Gen. Albert C. Wedemeyer, Lietuvos pirmutinio karaliaus Mindaugo, Lietuvos istorijos ir šių dienų Lietuvos reikalais. Didelė salė buvo užpildyta.

Vėliava nuo Kapitoliaus — dovana ALTS. Antrą sąskrydžio dieną, birželio 20, lietuviai rinkosi į Sv. Motiejaus katedrą Washingtone, iškilmingoms pamaldoms. Ši katedra ypatinga tuo, kad pastatyta kryžiaus pavidalo, keturkampė. Vargonai bei choro patalpos įrengtos tokiu kiam pat augštyje, kaip ir altorius, kairėje altoriaus pusėje. Mišias laikantiems kunigams tokiu būdu lengviau su vargonais "susikalbėti", nes viskas greta.

Pradant pamaldas Čiurlionies ansamblis didingai užtraukė "Pulkim ant kelių". Tik gaila, kad šimtai lietuvių dalyvių pačioje bažnyčioje nedrįso tą giesmę giedoti taip, kaip jie giedoto Lietuvos bažnyčiose, kada net bažnyčios sienos drėbedavo. Bet choras atgiedojo puikiai, ir švėtimi, dalyvavę pamaldose, minios giedojimo nepasigedo. Ansamblis giedojo visą mišių laiką.

Katedros dvasiškio pamokslas buvo taip pat Mindaugo krikšto, karūnavimosi karaliumi, ir bendrai lietuvių tautos tema, labai gerai paruošta, net be klaidų, kokias dažnai amerikiečiai padaro apie kitas tautas kalbėdami.

Po pietų, kas tik norėjo, dalyvavo Lietuvos Atstovybės patalpose ministro P. Zadeikio ir ponios priėmimo. Tremtiniai ypač nepaprastai sujaudinti buvo matydami Lietuvos valstybės patalpas laisvoje Amerikoje.

Po pietų 4 val., paskutinis viešas koncertas su gausia programa Statler viešbutyje. Jau anksti iš ryto, norėdami visas antros dienos apeigas matyti, atvyko vel šimtai kitų lietuvių, daugiausia iš artimos Baltimore kolonijos. Ir čia matėsi daug lietuvių tremtinių jaunimo.

Koncerte, skirtame daugiausia lietuviams, nepaprastai puikiai pasireiškė Čiurlionies ansamblis ir pianistas Kuprevičius. Ansambliui keletą dainų solistė buvo Vincė Jonuškaitė.

Apie 6 valandą vakaro, koncerto metu, dalyvius nustebinę idomus pranešimas, kad Amerikos lietuvių Tautinei Sąjungai, šio sąskrydžio organizatorei, Washington, padovanojama di-

Kviečiame į jubiliejinį sąskrydį

35-rių metų sukačiai atžymėti Jubiliejinis Skautų Sąskrydis jau prasidėjo. Skautės pradėjo rinktis jau birželio 27 d. Stovyklos atidarymas įvyko birželio 30 d.

Jubiliejinio Sąskrydžio aktas įvyks liepos 4 d. po piet. Kviečiame lietuviškąją visuomenę aplankyti stovyklą uždarius skautus, pajusti mūsų vyresniojo amžiumi skautiško jaunimo pulsą ir įsitikinti, kad jo nuotaukos yra persunktos ryžtumu ir darbais tarnauti Dievui, Tėvynei ir Artimui.

Gausus vyresn. skautų-tytų atvykimas į Jubiliejinį Sąskrydį geriausias įrodymas, kad lietuviškas jaunimas neįsiekio svetimų dievų, bet būriasi vieningai po savąją lietuvišką vėliavą ir ateityje sudarys tvirtą pagrindą lietuviškai bendruomenei.

PLSS Seserijos Vadija

ŠIŲ METŲ VASAROS STOVYKLOS

Visi vienetai prašomi, stovykloms pasibaigus, kaip galima greičiau atsiųsti redakcijai stovyklų nuotraukas, įspūdžius, dienoraščius ir pan. Mielieji skautų bičiuliai, kurie lankydami skautiškas stovyklas padarys gražių nuotraukų, irgi

delė Amerikos vėliava, kuri tą visą dieną plevėsovo U.S. Kapitoliaus bokšto stiebe, virš 300 pėdų augštumoje. Vėliavą atnešė Chicago atstovas Kongrese Sheen, kurio tas sumanymas greičiausiai ir buvo.

Ta vėliava, specialiai tai dienai iškelta virš Washingtono miesto, vakare buvo nuleista ant tuoj atnešta į lietuvių sueigos salę.

Dalyvių šimtai tą žinią priėmė dideliu entuziazmu ir ašaromis akys. Tas įvykis išaukė Čiurlionies ansamblių skubomis susirikiuoti salės užpakalyje, nes choras buvo nuo estrados nuleistas, ir sugiedoti Lietuvos ir Amerikos himnus, visiems dalyviams pritarant.

Viso sąskrydžio metu oras Washingtone buvo nepaprastai gražus, nors karštas, bet karštis netrukė iškilnių programą praversti.

Visi dalyvavę sąskrydyje, ypač naujieji ateiviai tremtiniai, šią iškilę amžinai atsimins.

prašome nepasiepti jas savo albumuose, bet siųskite jas Skautų Aidui. Leiskite skautiškajam jaunimui jomis pasigerėti! Re-dakcijos adresas: Mr. Stp. Kairys, 102 Quebec Ave., Toronto, Ont., Canada.

SKAUTISKI SVEIKINIMAI S. VENCLAUSKIENEI

Skautų Aido Nr. 6 atspausdintas toks sveikinimas seniausiam amžiumi skautininkei ir mūsų jaunimo mylėtojai:

"Buv. LSS Tarybos narę sktn. STANISLAVĄ VENCLAUSKIENĘ, š. m. birželio mėn. 27 d. švenčiančią savo 80 metų sukaktį, su dideliu dėkingumu ir pagarba sveikina ilgiausiu metų linkėdamas Seserijos ir Brolijos Vadijos".

SKAUTŲ PASAULYJE

Neseniai Havanoje, Kuboje, buvo trečioji tarpamerikinė skautų konferencija. Joje buvo atstovaujamos skautų organizacijos iš keturiolikos Pietų Amerikos valstybių, Kanados ir JAV. Stebėjais dalyvavo skautės, Raudonasis Kryžius ir UNESCO. Tarpamerikinio Skautų Komiteto pirmininku išrinktas Romėlo Jaim iš Kubos.

Tarptautinio Skautų Biuro Londone direktorius anglų pulk. J. S. Wilson pasitraukė iš savo pareigų su jo kaudencijos pabaiga. Mūsų skautai minės pasitraukiantį direktorių nevienodais jausmais. Pulk. J. S. Wilson kartais parodė tremties skautams nepaprastą jautrumą bei užuojautą, o kartais liko nesuprantamai šaltas.

Tarpt. Skautų Komitetas naujuoju Tarpt. Skautų Biuro direktorium išrinko kanadietį gen. D. C. Spry, kuris yra Kanados Skautų Brolijos Vyriausiasis Skautininkas. Turime vilties, kad naujasis direktorius įneš naujų minčių į T. S. Biuro veiklą ir naujų pasiūlymų į skautų brolijų iš amžių geležinės uždangos tęstinumą.

DIRVĄ UŽSISAKYTI

galima ir šiandien, nėra reikalo laukti nei metų, nei mėnesio pabaigos!

T E R R A ATPIGINO KNYGAS

VASARA, ATOSTOGOS GAMTOJE — TAT GERIAUSIA PROGA PRISIMINTI LIETUVISKĄ KNYGĄ. KIEKVIENAS ŠIŲ KNYGŲ ĮDOMI, VERTINGA IR BŪTINA JŲSŲ KNYGŲ LENTYNOJE

1. Marius Katiliškis, Užuoventis, apysakos\$3.50
2. Antanas Škėma, Šventoji Inga, novelės 2.50
3. Dr. P. Jonikas, Lietuvių Kalbos Istorija 3.00
4. Putinas, Keliai ir Kryžkeliai, poezija 2.50
5. Kazys Binkis, Lyrika, poezijos rinktinė 2.00
6. Prosper Merimee, Kolomba, romanas 2.25
7. August Gailit, Tomas Nipernadis, romanas 2.50
8. Francois Mauriac, Gimdytoja, romanas 1.75
9. Luigi Pirandello, Pirmoji Naktis, novelės 1.50
10. L. Dovydenas, Broliai Domeikos, romanas 2.50
11. Kazys Boruta, Baltaragio Malūnas, romanas 2.50
12. Balys Sruoga, Kazimieras Sapiega 2.50
13. Balys Sruoga, Giesmė apie Gediminą 2.00
14. Guy de Maupassant, Karoliai, novelės 2.50
15. Axel Munthe, San Michele Knyga I 2.50
16. Axel Munthe, San Michele Knyga II 2.50
17. Paer Lagerkvist, Barabas, romanas 2.25

KITŲ LEIDYKLŲ LEIDINIAI

18. J. Simonaitytė, Aukštųjų Šimonių Likimas 3.50
 19. A. Baronas, Debesys Plaukia Pažemiu 2.50
 20. Satrijos Ragana, Sename Dvare 2.00
- PIRKDAMI T E R R O S LEIDINIŲ UŽ 10 DOL. AR DAUGIAU, GAUNATE TERROS KNYGOS KLUBO NARIAMS TAIKOMA 30% NUOLAIDA. PASINAUDOKITE SIUO PAPIGINIMU, IR NETEKS SKUSTIS MŪSŲ KNYGŲ BRANGUMU.

UŽSAKYMAMS ADRESAS:

T E R R A
748 W. 33rd St.
Chicago 16, Ill.

VASAROS STOVYKLŲ REIKŠME VAIKAMS

Mamyt, kodėl šis medis toks laibas, turi tiek mažai šakelių, o spyglius galėčiau net pati sušaučiuoti — tarė kartą, trečią skyrių lankanti, Dalytė. Buvo gražaus pavasario sekmadienio popietė. Atitrūkę nuo miesto triukšmo, dulkų ir dūmais tvankaus oroėjome gražiu, žaliu pušinėliu. Paukšteliai čilbėsį kar-tais nutraukdavo lengvas miedžių lapų šlamėjimas ir upelio čiurolinimas.

Mano brangioji, kiekvienas gamtos augalas siekia savo gyvybei išlaikyti šaltinio, kuris jį stiprintų, duotų reikiamos energijos ir šilumos. Tas gyvybės šaltinis yra saulutė ir jos gavinantieji spinduliai. Kiekvienas medis stiebiasi augstyn, vis arčiau saulės, arčiau gyvybės šaltinio, bet ne kiekvienam taitai sekasi. Jei jo dirvožemis blogas, jis neįstengia savo šaknimis surinkti pakankamai drėgmės; savo menkomis šakelėmis ir neskaistlingais lapeliais nepagauna pakankamai saulės spindulių. Jis negali susilyginti su kitais. Jo likimas labai abejotinas, nes lieka silpnas ir lėpus. Dažniausia jis nudžiusta, dar prieš laiką miršta.

Žmogui ar kitam kokiam šios žemės gyviui taip pat reikalingos gamtos teikiamos dovanos. Žmogus, mažai matęs saulę, esti labai lėpus, silpnas, išblyškęs. Jo organizmas, jo kūno jėgos darosi labai neatsparios, įvairioms oro permainingoms ar siaučiančioms ligoms. Vaikas, praleidęs ilgesnį laiką namuose, miesto triukšme, kvepavęs dūmais prisotintu oru, reikalingas poilsio gamtos pavėsyje, saulės spindulių žaisme. Juo labiau reikia tinkamo poilsio mūsų tremties jaunosioms jėgoms, kurios bus taip reikalingos krašto atstatymo darbai. Tam tikslui šiais metais organizuojamos vaikų vasaros stovyklos Vakarų Vokietijoje esantiems mūsų vaikučiams. Čia, jie suvažiuos iš įvairių vietovių, sudaro vieną, jaukią šeimą. Čia jie bendrauja, be jokių rūpesčių naudojasi gražios gamtos teikiama malonumais: nuo ryto iki vakaro maudosi saulės spinduliuose, plukdosi vandenyje; socialiai pavalgę gražiai pasportuoja. Čia nenutrūksta skamba jų krikštavimai, lietuviškos dainos, tautiniai šokiai ir žaidimai. Čia trispalvė plevėsuoja. Lietuvos istorijos ar geografijos pamokos suartina vaikučius su paliktuoju kraštu. Čia jis susitinka su savo broliukais ar sesutėmis iš žemaitijos, augštaitijos, suvalkijos, dzūkijos ar klaipe-dos krašto. Lietuviškas žodis juos suartina, o Vakarinės maldos ir tautos himno aidai juos sumigdo nakties poilsui. Čia jie viešpačiai, čia jų karalystė, patyrusiųjų skautų, skaučių, dvasių globėjų vadovaujama. Čia jie norėtų net visą vasarą praleisti, nes tik čia pajunta nerūpestingą poilsį, nekaltą vaikishkį džiaugsmą ir pilną pasitenkinimą. Čia gražu ir gera. Tik čia mūsų vaikučiai pajunta ir įvertina meilę ir pasišventimą tų tautiečių, kurie atsidėdami savo sunkiai uždirbto cento, skiria jį tokioms stovykloms išlaikyti.

Mieli tautiečiai! Suteikite ir šiais metais Vokietijoje pasiliksiams daugumoje bedarbio pašalpą gaunantiems lietuviams, galimybę jų vaikams praleisti atostogų dalį vasaros vaikų stovyklose. Už jūsų aukas mūsų jaunimas bus labai dėkingas, o jūsų skirtoji auka — yra auka Tėvynei.

Aukas vasaros stovykloms prašome siųsti per BALFŲ centrą Amerikoje: United Lithuanian Relief Fund of America, Inc. 105 Grand St., Brooklyn 11, N. Y.

GREETINGS and BEST WISHES
To Our Many Friends

CLEVELAND FEDERATION OF LABOR

THOMAS E. McDONALD

President

WILLIAM FINEGAN

Secretary

ORNAMENTAL IRON

Over 35 Years Experience

COMMERCIAL — INDUSTRIAL — RESIDENTIAL

Specializing in

Iron, Bronze, Brass, Balconies, Grills, Hand Rails,
Iron Stairs, Pipe Railings, Ornamental Screen Doors,
Free Estimates — Satisfaction Guaranteed
State Wide Service

DANTE TERZANO & SONS

11915 Mayfield Rd. SWEETBRIAR 1-7230
If No Answer Call RE. 1-5993 — CE 1-0421
Evening Calls: SW 1-8916

HOLIDAY GREETINGS

To All Our Friends and Patrons

INDEPENDENT LUBER CO.

19620 NOTTINGHAM RD. IV 1-2000

GREETINGS and BEST WISHES
To Our Many Friends and Patrons

SOL'S DELICATESSEN

SERVING CLEVELANDS FINEST DELICATESSEN

17126 KINSMAN RD WA 1-9791

GREETINGS and BEST WISHES
For a Pleasant Holiday

VARCO PRODUCTS INC.

STEEL FABRICATORS

Edward Vlack, General Mgr.

480 GREEN RD. IV 1-6895

GREETINGS and BEST WISHES
To All Our Friends and Patrons

THOMAS J. WALDRON

BOILER SETTING — FURANCE WORK

Over 40 Years Experience

8220 BROADWAY MI 1-0742

Greetings and Best Wishes to Our Many Friends
for a Pleasant Holiday

THE PRESSMAN REALTY CO.

EVERY REAL ESTATE SERVICE
ST. CLAIR, COR. E. 105th ST. UL 1-3838

Greetings and Best Wishes to Our Friends and Patrons

NICOLETTI'S BARBER SHOP

6 BARBERS — MANICURIST — SHOE SHINING SERVICE
2017 EAST 105th ST.

Cleveland ir APYLINKĖSE

KULTORINIŲ DARŽELIŲ SVENTĖ LIEPOS 12 D.

Kultūrinioose Darželiuose bus paminėta Ohio valstybės 150 metų sukaktis. Programa įvyks Jugoslavų darželio aikštėje. Prasidės 1 val. p. p. Dalyvaus įvairių tautų atstovai su savo tautiniais rūbais. Lietuvius atstovaus skautų grupė vadovaujama Dr. K. Žilinskienės. Šventėje dalyvaus miesto valdybos nariai.

Po programos bus darželių apžiūrėjimas ir įvairių tautinių valgių išbandymas. Lietuviai taip pat turės savo skoningų valgių stalą. Visi clevelandiečiai kviečiami gausiai į šią šventę atsilankyti.

KVIEČIAMAS ORGANIZACIJŲ POSĖDIS

Ryšium su projektuojama rudens surengti Clevelando Lietuvos dienai, šiam klausimui aptarti liepos 7 d. 8 val. Čiurlioniečių patalpoje Lietuvos Bendruomenės apylinkės valdyba kviečia visų Clevelando lietuvių organizacijų (politinių bei visuomeninių, kultūrinių ir švietimo, susivienijimų, jaunimo, sporto, moterų ir t.t.) pirmininkų arba jų įgaliotų atstovų posėdį. Reikalus aiškinant ir svarbus, tad laukiama, jei atsiliepiant. Atskirų pranešimų kvietimų nebus.

ČIURLIONIEČIŲ SEZONO UZBAIGTUVĖS

Čiurlioniečiai, koncertų sezoną užbaigdami, kasmet susirenka į specialiai šaukiamus posėdžius. Į juos pakviečia čiurlioniečių draugus, rėmėjus, visuomenės atstovus. Šių metų sezono užbaigimas įvyko birželio 28 d. Pirm. Karnėnas padarė metinę apžvalgą. Ansamblio Tarybos nutarimu buvo apdovanota eilė čiurlioniečių. Kalbėjo ansamblio vad. A. Mikulskis, Bendruomenės pirm. St. Barzdukas ir kt.

EMILIO SKUJENIEKO SUKAKTIS

Lietuvių Latvių Vieniybės Clevelando skyrius liepos mėn. 4 d. 7 val. Bohemian National Hall patalpoje (4939 Broadway Ave.) rengia rašytojo Emilio Skujenieko 50 metų amžiaus sukakties minėjimą.

Dalyvaujantieji praneša: A. Mikolūnui, telef.: HE 1-8267.

DR. V. KUDIRKOS DRAUGIJOS SUSIRINKIMAS

Dr. Vinco Kudirkos Draugijos narių susirinkimas įvyks liepos mėn. 9 d. 8 val. vakaro Lietuvos salėje.

Turto rašt. A. M. Praškevičius

DR. D. DEGESYS

dvi savaites atostogavęs Rytinėse valstybėse grįžo į Clevelandą.

Tik Studebaker!

NAUDOKITES PROGA!

Sutaupysit pinigą, pirkdami per savus, vietus iš geriausių ir ekonomiškiausių mašinų.

ERDELAC STUDEBAKER

Šaukti Joną Žemaitį.
8003 Broadway Ave.
Cleveland 5, Ohio.
Telef. BR 1-4100.
Namų telef.: LI 1-0476

SKAUTAI STOVYKLAUJA

Vytauto vardo skautų draugovės skautai M. Motiejūnas, V. Malcanas, G. Bartkus, Vl. Maciejus, T. Juodvalkis, R. Kudukis, V. Motiejūnas ir E. Žydavičius praėjusią savaitę išvyko į lietuvių skautų jubiliejinę stovyklą Kanadoje, prie Niagaros. Stovykloje išbus daugiau savaitę laiko.

Šią savaitę į stovyklą išvyks skautų brolijos vadovų narys v. sktn. V. Kizlaitis, rajono vadovas v. sktn. Vs. Senbergas, Clevelando skautų vietininkas j. sktn. Vl. Petukauskas, jūrų skautų valties Naras jūrų skautai, keletas skautų vyčių ir jų kandidatai.

Jubiliejinėje lietuvių skautų stovykloje Kanadoje, kuri tęsis nuo birželio 27 d. iki liepos 5 d. stovyklauja iš įvairių Kanados ir J.A.V. vietovių per 100 lietuvių skautininkų, skautų dviejų vadų, skautų vyčių, jūrų skautų bei vyresnio amžiaus skautų. Be to, dalyvauja skautų skiltys iš Toronto, Hamiltono ir Clevelando.

Stovykloje dalyvauja ir LSB vyriausias skautininkas prof. Stp. Kairys ir visi vadovų nariai. Taipgi į stovyklos atidarymą atvyko iš Chicagos vyr. sktn. K. Palčiauskas.

LANKESI SLA PIRM. ADV. KALINAUSKAS

Praėjusios savaitės pabaigoje, vykdamas į Detroitą, Clevelande lankėsi SLA pirmininkas adv. Kalinauskas, iš Bostono. Su clevelandiečiais SLA veikėjais turėjo pasikalbėjimą.

LANKESI DR. J. BALYS

Dr. J. Baly, dabar dirbęs Kongreso bibliotekoje, lankėsi Dirvos redakcijoje tvarkydamas savo knygos — Tautosakos Ložyno III dalies spausdinimą.

LANKESI NEW YORKE

Dail. K. Žilinskas, Dr. Žilinskienė ir jų dukteris tris dienas viešėjo New Yorke. Dr. M. Žilinskienė skaitė paskaitą pabaltiečių moterų susirinkime, dail. K. Žilinskas aplankė eilę dailės muziejų.

BENDRUOMENEI AUKOJO

Lietuvių Bendruomenės apylinkės socialiniams reikalams per J. Nasvytienę aukojė: P. Liudžiuvienė 3 dol., J. Liudžiū ir P. J. Žiūrys po 2 dol., J. Nasvytienė 1 dol., J. Daugėlienė, S. Januševičiūtė, V. Nagevičienė ir Gr. Natkevičienė po pusę dol. Visiems ačiū!

ČIURLIONIEČIŲ GEGUZINĖ

Įvyks liepos 19 d. (sekmadienį) Karnėnų sodyboje prie Richmond kelio (175 Rd., buv. Šulco sodyboj) už 300 jardų nuo kryžkelės Richmond Rd. ir Solon Rd. Kviečiami Čiurlioniečiai, jų šeimos ir Čiurlionio ansamblio bičiuliai.

PARDUODAMI NAMAI

East 81 St., netoli Superior, 10 kambarių namas. Didelis sklypas. Dviejų augštų sandėliai užpakaly. Geras amatinių kūrėjų dirbtuvė.

East 94, netoli Superior, 8 kambarių vienos šeimos, naujas gaso šildymas. Kaina \$10.800.

Ray Nausneris
UL 1-3919 LI 1-9216
11809 St. Clair

SLA 136 KUOPOS SUSIRINKIMAS

SLA 136 kuopos narių susirinkimas įvyks liepos mėn. 4 d. 11:30 val. Lietuvos salėje. Nariai kviečiami būtinai dalyvauti.

A. M. PRAŠKEVIČIAI DETROITĄ

A. M. Praškevičius ir poniasavatei laiko išvyko atostogų į Detroitą.

RAY NAUSNERIS

savatei atostogų išvyko į Washingtoną, D. C. pas savo artimuosius. Įstaigoje pavaduoja padėjėjas.

S. J. LOZORAČIAI NAUJAM BUTE

S. ir J. Lozoračiai persikėlė į naują butą: 1323 Russell Rd., telef.: HE 1-4330.

ISNUOMOJAMAS BUTAS GALIMA PIRKTI IR VISĄ NAMĄ

Išnuomojamas gražus butas keturių šeimų mūriniam name. Atsiradus pirkėjui namas geromis sąlygomis ir parduodamas.

11146 Superior Ave.
Telef. CE 1-6658

PIX BEVERAGE

45 rūšių alaus — visoki gaivinantieji gėrimai, vynas ir šampanas (prancūziškas)

Turime Baltos Meškos alų. Parengiami vestuvės, baliams, pobūviams. Nemokamas pristatymas dieną ir naktį. Atdara ir trečiadieniais iki 1 val.

6903 Superior Ave. EX 1-3311

NAUJENA clevelandiečiams!

Kam kentėti vasaros karščius, kada Jūs galite vėsiamame kambaryje ramiai praleisti laiką, gerai išsimiegoti, ir gerai pasilsėti.

Skambinkite tel. HE 1-8602 arba užsakykite į lietuviško krautuvę 6113 St. Clair Ave. ir mes jums pademonstruosime ir apskaičiuosime kokio galingumo oro šaldymo aparatą būtų Jūsų namams reikalingas.

Tų aparatų kainos nėra didelės ir įmokėjus mažą sumą pinigų Jūs turėsite patogiai vėsintis kambarius savo bute.

Taip pat įeigu dar neturite televizijos savo namuose, tai pasinaudokite mūsų birželio mėnesio televizijų išpardavimu. Jūs galite įsigyti puikų televizijos aparatą už labai pigią kainą. Taigi skambinkite tel. HE 1-8602 arba užsakykite į C. & F. International Stores, 6113 St. Clair Ave.

Mes pasistengsime kuo geriausiai jums patarnauti. Sekmadieniais klausykites lietuviškos radijo programos.

Pirkit pas savus

Amžinai nerūdijancio plieno virimo puodus dabar galima užsisakyti ir išsimokėti. Mažas komplektas 4 dol. didelis 8 dol. mėnesiui. Be nuosimėjų.

VYTAUTAS PASAKARNIS
Cleveland Lustre Craft Co.

1219 East 61

Tel. EN 1-7770

Nemokamas demonstravimas.

Priimanti užsakymai.

ATSTOVAUJA FORDO AUTOMOBILIAMS

V. Balasaitis (1025 E. 74, tel. EX 1-9669) mums praneša, kad atstovauja Fordo automobilių firmą. Per jį galima geromis sąlygomis pirkti naujus ir važinėti automobilius.

BALF PADEKA

Balfo 55 sk. piknikas, įvykęs š. m. birželio 21 d., praėjo labai gražiai. Visiems, kurie prisidėjo prie šio pikniko parengimo ir pravedimo, priklausė gili mūsų padėka. Ypač tenka padėkoti Clevelando lietuviškos mokyklos mokyto. Stasienei ir Tamulonienei ir mokinėms už gražų išpildymą meninės dalies; E. Bridžiuvienė, I. Navickienė, A. Makarskienė, E. Mikšienė, S. Laniauskienė ir K. Magilienė už šeiminkavimą pikniką, rengiant ir jo metu; K. Kizevičienė, O. Zukauskienė, A. Makarskienė, I. Navickienė, S. Laniauskienė, E. Bridžiuvienė ir Z. Amšiejienė už paaukotus bufetui maisto produktus; A. Beržinskui, M. Drosučui, A. Telyčenui, J. Rimašauskui ir J. Marcinkevičiui už pasidarbavimą laike pikniko.

Nuoširdžiai dėkui.

Balfo 55 Sk. Valdyba

LIETUVIŲ SALĖ

Išnuomojama koncertams, šokiams, vestuvėms ir kitokiems parengimams.

PARDUODAMA RADIO IR PATEFONAS

RCA Victor, už nedidelę kainą. Telef. MU 1 1593

PARDUODAMAS NAMAS

8 kambariai, 5 miegamieji. Naujas gaso šildymas. 1326 East 78 pl. Šaukti: FA 1-3931 FA 1-3600

LIETUVIŲ SALĖ

Išnuomojama koncertams, šokiams, vestuvėms ir kitokiems parengimams.

LIETUVIŲ KLUBO SVETAINĖ IR SALĖ

6835 SUPERIOR AVE.

Klubo ir salės vadovybė kviečia visus Clevelando lietuvius įstoti į Lietuvos Klubą ir nuolat lankytis svetainėje. Penktadieniais specialūs parengimai.

Kviečia visus lietuvius savojoje salėje daryti susirinkimus, atšvęsti vestuves, rengti vakarus ir koncertus.

SUOPIS FURNITURE

Visokių rūšių baldai ir elektriniai bei kitoki reikmenys virtuvei ir kiekvienam Jūsų buto kambariui

ZEMOS KAINOS — MALONUS PATARNAVIMAS

6921 Wade Park EX 1-0911
Patogi vieta apsipirkti lietuviams naujakuriams lietuviškoje krautuvėje

I. J. SAMAS, JEWELER

Šveicariški ir geriausi Amerikos laikrodžiai. Laikrodžių taisymas. Brangenybės. Įvairūs dovanų pasirinkimai.

7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre
Telef.: EX 1-3969. Bute: WA 1-2354

ATIDARYTA NAUJA LEIMON'S CAFE

VISŲ LIETUVIŲ SUSITIKIMO VIETA

Alus. Vynas. Degtinė. Konjakai. Kiti gėrimai

Įvairūs valgiai, šeštadienį vakarais šokiai griežiant geram orkestrui

731 E. 185 ST. KE 1-9737

Shore Enough

CEDAR POINT
ON LAKE ERIE

Fun Under The Sun!
Fun and relaxation for the entire family • Fishing, moonlight cruises, boating, swimming, tennis, picnics, free movies, free dancing, entertainment, new Midway attractions • Good food at popular prices • Sunday services for all faiths • Season extends through Labor Day

Hotel Breakers
Reservations Now
Cleveland Office:
SU 1-7289

U.S. HIGHWAY 6, six miles east of Sandusky

Finest BATHING BEACH
in the World

LIETUVIAI DĄZYTŲJAI — DEKORATORIAI

menininko priežiūroje darbus atlieka greitai ir sąžiningai. Namų dažymą ir vidaus dekoravimą duoda metams išsimokėjimui. Kreiptis telefonu: EX 1-4245

ISNUOMOJAMAS KAMBARYS

Išnuomojamas kambarys E. 94 netoli Superior. Atskiras įėjimas, garažas. Teirautis. Tel. GA 1-9007 po 5 v. v.

PARDUODAMAS NAMAS

8 kambariai, 5 miegamieji. Naujas gaso šildymas. 1326 East 78 pl. Šaukti: FA 1-3931 FA 1-3600

PARDUODAMA RADIO IR PATEFONAS

RCA Victor, už nedidelę kainą. Telef. MU 1 1593

LIETUVIŲ SALĖ

Išnuomojama koncertams, šokiams, vestuvėms ir kitokiems parengimams.

TALIS STUDIO

dabar jūsų kaimynystėj
7106 Superior Ave.
Tel. HE 2-0144

Bet kuriuo laiku, bet kokios rūšies foto patarvimas Jums.

Modernūs portretai, vestuvių, šokių, vaikų ir kitos nuotraukos.

FOTOGRAFIJOS MEISTERIS

Europinių žurnalų ir filmų įvairių fotografavimas, dabar CLEVELANDE.

NAUJA REAL ESTATE ĮSTAIGA

Clevelando ir apylinkių lietuviams pranešama, kad atidaryta nauja, lietuvių vedama Real Estate įstaiga — 7032 Wade Park Avenue.

Kiekvienas gaus greitą ir teisingą patarimą. Todėl turintieji ką parduoti ar mainyti, norintieji namus ar ūkius pirkti, kreipkitės:

WADE PARK REALTY
7032 Wade Park Ave.
Tel. HE 2-2922

Namų telefonas: EV 1-1952 S. Savininkas A. Kazakevičius (36)

NAUJI BANKO PATVARKYMAI

Nuo birželio mėn. pakeistas Banko darbo laikas. Pirmadieniais, antradieniais ir ketvirtadieniais Bankas atidarytas nuo 9:30 iki 2:30 val. p. p. Trečiadieniais ir šeštadieniais nuo 9:30 iki 12 val. Penktadieniais nuo 9:30 iki 1:30 ir nuo 4:30 iki 6 val. vak.

Taupytojai už indėlius nuo liepos mėn. 1 d. gaus 2½% įnešti indėliai iki liepos 10 d., procentą gaus nuo liepos 1 d.

Bankas baigtas remontuoti, padidintos patalpos ir labai patogus klientams.

Lietuvių Bankas yra saugi ir pelninga taupymo vieta. Kiekviena knygtelė apdrausta Federal Insurance Corp iki \$10.000.

THE SUPERIOR SAVINGS AND LOAN ASS'N.

6712 Superior Ave. HE 1-2198
Cleveland, Ohio

GERESNIŲ Namų Statytojai pasirenka MONCRIEF ŠILDYMĄ ir ORO VENTILIACIJĄ

THE MONCRIEF CO. MEDINA, O.

P J KERSIS

716 Society for Savings Bldg.—Cleveland, Ohio

OFISO TELEF.: Main 1-1773. REZIDENCIJA: PENINSULA 2521

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiestyje, kreipkitės į mane, gausia pigia kaina. Taipgi gausit patarimą įvairiuose apdraudose-insurance reikaluose.

Sutaisau paskolas pirmo mėnesio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

Pilnai padengta apdrauda WM DEBBS PAINTING CO.

WM. DEBESIS

Namų Pagražinimas iš Vidaus ir iš Lauko
7526 Star Avenue Cleveland 3, Ohio

Wilkelis Funeral Home

Valdžios pripažinta laidotuvių direktorė
Aldona Wilkeli - Wirby

Pilnas laidotuvių patarnavimas

—HAMMOND VARGONAI PER SERMENIS—

6202 SUPERIOR AVE. Henderson 1-9292

JAKUBS & SON FUNERAL HOME

Vesinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai

25 metų simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue ENdicott 1-1763

DIRVA

THE FIELD

Redakcijos ir administracijos adresas — DIRVA, 1272, East 71 St., Cleveland 3, Ohio. — Telefonas: Henderson 1-6244. Redaktorius Balys GAIDŽIŪNAS (buto telefonas: Garfield 1-7406).

Pastabos dėl pranešimo

Prof. J. Kaminskas, šiuo metu laikomas autoritetingiausia lietuvių socialdemokratų asmenybe, socialdemokratiškos Lietuvos Darbininkų Sąjungos suvažiavime padarė pranešimą apie dabartinius lietuviškos politikos rūpesčius. Neličiant samprotavimų apie bendrą politinę padėtį ir jos įtaką Lietuvos reikalams, reikėtų padaryti kairiųjų pastabų apie pranešime pareikštą pažūrą į vienus kitus konkrečius lietuviškos politikos reikšnius.

„...vienintelis ir atsakomingu mūsų kovai vadovaujančių organų laisvuose vakaruose mes laikėme ir laikome VLIK'ą“ — pareiškė prof. Kaminskas, regimai kalbėdamas lietuvių socialdemokratų vadovybės vardu.

Sakydamas „atsakomingu“, prof. Kaminskas čia, greičiausia, norėjo pabrėžti, kad Vliką laikoma atsakingu organu. Bet reikia pastebėti, kad pats Vlikas neličia savęs atsakingu prieš nieką kitą, išskyrus „visą tautą“. Jis ne kartą yra pabrėžęs negalį sau leisti būti kaip nors atsakingam prieš ką nors emigracijoje. O „visai tautai“ dabartinės sąlygos jį fiziškai negali atsakyti, kadangi nėra tam reikiamo kontakto. Taigi praktiškai šiuo metu Vlikas nėra (ir nei nenori būti) prieš nieką atsakingas. Jo atsakomybė faktiškai yra tik teorinė: gal prieš savo sąžinę, gal prieš istoriją ar kaip nors panašiai. Bet tai atsakomybė, kad nors, o d a b a r Vlikas niekam neturi duoti apyskaitų, iš nieko nereikalauja savo planų tvirtinimo ir niekas nėra kompetentingas prieš jį prieš jį sankcijų už nepaklusnumą. Tad tokį organą laikyti atsakingu kažin ar tiksliu...

Bet, kaip nėra kas priverstų Vliką būti prieš ką nors efektyviai atsakingu, taip ir Vlikas negali priversti, kad kiekvienas lietuvių visuomeninis ar valstybinis organas būtų atsakingas Vlikui. Šiose sąlygose yra įmanoma bet kam imtis iniciatyvos tą ar kitą Lietuvos reikalą daryti ir Vlikas neturi jokių priemonių priversti, kad tam būtų gautas jo leidimas ar kad ta iniciatyva būtų būtinai susieta su atsakomybe prieš Vliką.

Vlikas dar nebuvo nei gimęs nei atgimęs, o užsienioose jau buvo visuomeninių ir valstybinių lietuvių organų, veikiančių Lietuvos reikalais. Jau buvo Amerikos Lietuvių Taryba, buvo ir išlikusios Lietuvos pasiuntiny-

B. K. NAUJOKAS

bės bei konsultatai, veikė ką galėdami ir oficialaus statuso nustojęs lietuvių pasiautusių pareigūnai. Veikė net ir pasiskirti asmenys vienu ar kitu būdu Lietuvos reikalą judindami. Jie yra ir dabar. Ir tebeveikia: mažiau ar daugiau sutartinai su Vliku, bet formaliai jam visiškai neatsakingi. Atsiranda ir naujos iniciatyvos, kuri taip pat gali tik savo laisvu apsisprendimu įsipareigoti ar neįsipareigoti būti atsakinga Vlikui. Vadinasi, yra organų, kurie mažiau ar daugiau Lietuvos reikalą veikia, bet kurių atsakingumas yra toks pats, kaip ir Vliko, t. y. nukeltas į neapibrėžtą ateitį. Tokiose aplinkybėse vargu ar tinka Vlikui ir „vienintelio“ epitetą.

„Kovai iš pat pradžių vadovavo iš organizuotos mūsų visuomenės išėjęs VLIK'as“, — sakoma toliau pranešime.

Argi? Kiek prisimename, pirminis pasipriešinimas prieš Lietuvos okupaciją buvo pareikštas Lietuvos diplomatų: jie viešinteliai tada galėjo tai padaryti. Toliau atsirado Amerikos Lietuvių Taryba. Paskui kūrėsi rezistencinis judėjimas, pagrindžio veikimas Lietuvoje ir užsienioose. 1941 metų sukilimas juk buvo gi aiškus pasipriešinimas ir aiškus žygių Lietuvos nepriklausomybei atstatyti. Toliau ištisai eilė pagrindžio organizacijų vokiečių okupacijos metu. Vlikas susikūrė tik 1943 metų gale, jo veikla plačiau pasireiškė 1944 m. Vasario 16 deklaracijos paskelbimu. Tai argi „iš pat pradžių“?

Toliau pranešėjas jau pasi-
traukia nuo pirmąsio teigimo „vienintelis ir atsakingas organas laikome“ ir pasitenkina tik pagedavimu, sakydamas: „Kad ir netobulai sudarytas, jis yra vienintelis, kuris t u r ė t u įjungti mūsų jėgas ir joms vadovauti“. Su tuo jau galima sutikti. Bet reikia padaryti rezervą dėl išvadų, kurios iš to pagedavimo daromos. Būtent:

„Dėl to mes negalime pateikti separatinių sąjūdžių. Negalime pateikti ir p. Lozoraitis čio pretenzijų, kad jis diplomatinio šefo titulu nori sau ir mūsų pasiuntiniams patikrinti beveik nepriklausomą vaidmenį Lietuvos reikalo atstovavime“.

Visu pirma, kas tai yra „separatiniai sąjūdžiai“. Turbūt,

visi junginiai ar organai, kurie nesubordinuoti Vlikui, nelaiko Vliko instrukcijų sau privalomomis. Į tokių separatinių sąjūdžių sąrašą turėtų būti įskaitomi ir ne tik Rezistencijos Santarvė, kuri, kaip matyti iš tolesnės pranešimo eigos, pranešėjas čia turi galvoje, bet ir Amerikos Lietuvių Taryba, Lietuvos Laisvės Komitetas ir gal daugelis kitų organizacijų ar asmenų, kurie ką nors padaro savo iniciatyva — ne būtinai priešingai Vlikui, bet be Vliko.

Antra, nei Diplomatinės Seifas nei apskritai diplomatinės įstaigos neturi jokio reikalo dar kaip nors „patikrinti“ (t. y. garantuoti) sau nepriklausomą vaidmenį Lietuvos reikalą atstovavime. Diplomatinės įstaigos, kiek jos turi ne nuo mūsų tegalintis priklausyti veikimo sąlygas, tą nepriklausomą vaidmenį turi užtikrinti ir jį turėjo jau anksčiau, negu atsirado Vlikas. Diplomatinės įstaigos buvo priklausomos nuo Lietuvos Užsienio Reikalų ministerijos, kol Lietuva buvo laisva. Įvykus okupacijai, diplomatinės misijos tapo faktiškai nepriklausomos, neteko organo, kuriam turėtų duoti apyskaitas ir iš kurio turėtų gauti instrukcijas bei įsakymus. Jos faktiškai tegalėjo Lietuvai atstovauti visiškai savarankiai, arba tą atstovavimą koordinuodamos ar subordinuodamos tik nustatytu ir jį pripažinti santykiu su Diplomatinės Seifu. Vlikas atsirado vėliau, paskui jis atsidūrė irgi užsienioose, ir tik tada kilo klausimas, ar diplomatiniai kartais nereikėtų atsisąjūdinti savo turimos veikimo nepriklausomybės ir pasiduoti Vliko autoritetui. Jeigu Vlikas būtų tobulai suorganizuotas, t. y. turėtų tokias ne tik pajėgumo bet ir teisinės kvalifikacijos, kurios būtų pakankamos tam, kad pasiuntinybės tikty pasiduoti jo jurisdikcijon, tai gal tas klausimas jau seniai būtų išsprendęs kitaip, negu dabar yra. Bet pats pranešėjas pripažįsta, kad Vlikas yra netobulai sudarytas. Kaip tik tas netobulumas ir verčia diplomatinės institucijas apsiriboti bendradarbiavimu su Vliku, bet susilaikyti nuo pasidavimo visiškai jo dispozicijon...

Faktiškai yra tokia padėtis, kad ne diplomatinės institucijos siekia užtikrinti sau laisvas veikimo rankas (kam gi joms dar siekti to, ką jos seniai turi?), bet Vlikas siekia praplėsti savo jurisdikciją ant diplomatinės institucijų.

Jei Vlikas būtų tikrai tobulai sudarytas, arba net ir taip kaip dabar sudarytas, bet tobuliau veikty, tai jokių kitų separatinių sąjūdžių neatsirastų, arba jeigu jau ir tada atsirastų, tai lengva būtų prisidėti prie jų smerkimo. Bet dabar, deja, visuomenė per daug mato ir šiokių ir tokių pateisinimų tokiems sąjūdžiams, o tiems pateisinimams medžiagos teikia ne kas kitas, kaip Vliko veikimas...

„Juo labiau, kad p. Lozoraitis nuo pat pradžios iki dabar, atrodo, sieja savo pretenzijas su vadistinio pas mus režimo palikimu“, — priduria prof. Kaminskas.

Tik pamatę įtikėjo

— Nors Australija ir turi netobulumų, ji man meilesnė labiau, nei aš pajėgiu apsaityti, po to, kai aš apsilankiau Rusijoje.

Taip pasakė Glen Fingletonas, Australijos uostų darbininkų profesinių sąjungų vadovybės narys, kuris buvo specialiai nušlystas į Sovietus apsižvalgyti ir patikrinti, argi ten iš tikrųjų taip yra, kaip daugelis pasakoja.

Šis jo pareiškimas sukėlė tikrą sąmyšį uostų darbininkų tarpe, kur komunistų įtaka buvo dar gana stipri. Buvo laukta, kad Fingletono pranešimas bus Sovietams palankus...

— Sovietų sistema, kokia ji nušviečiama tame krašte, kairiais atvejais, galbūt, būtų priimtina teoriškai, — aiškino Fingletonas, — bet praktikoje tai yra ne kas kita, kaip visiškai minties ir veikimo laisvės atėmimas nuo paprasčiausio gatvės žmogelio. „Laisvės“ žodis ten labai dažnai ne tik naudojamas, bet ir išnaudojamas.

Komunistai šokosi Fingletoną kaip nors apsmėžti, bet paprastieji uosto darbininkai suklebė jam didžiausias ovacijas, kai jis į visus klausimus atsakė tiesiai, ryškiais faktais, iš kurių buvo matyti, kad jis tiesą sako. Dar užsilikę profesinių sąjungų vadovybės komunistai po to pradėjo „grūti“ vienas po kito.

Didžiausio įspūdžio darbininkams padarė Fingletono pranešimas, kad sovietuose streikas griežtai draudžiamas ir laikomas baudžiamu sabotažu. O Australijoj kaip tik komunistai buvo svarbiausios streikų kurstytojai uostuose...

Toliau Fingletonas papasakojo saviškiams, kad Odesos uosto darbininkų darbo sąlygos jį tiesiog priėmė. Jis patyręs, kad kiekvieno doko grupės vadovas tenai gauna šalia savo normalaus atlyginimo dar pridėję 20% visos grupės uždarbio. Tačiau jei grupė nespėja atlikti darbo, papildomų darbininkų

Kam ne kam, o prof. Kaminskas tikriausiai yra žinoma, kuo ne tik p. Lozoraitis, bet ir visi diplomatinės pareigūnai remia savo nusistatymą nepažinti Vilitutijų veiklos. Jam negali būti dispozicijon diplomatinė institucijų veiklos. Jam negali būti nežinoma, kad tie motyvai yra visiškai kiti, nieko bendra neturi su būsimo Lietuvos režimo problema. Tad toks tvirtinimas, kaip čia pabučiavimas, visiškai nesiderina su viešo partijos vadovybės pareiškimu rimtumu, nes paprastai tokiems tvirtinimams yra taikomas nepamatuos insinucijos vardas. Ir pats pranešėjas prasiitaria, kad jam tiktai „atrodo“, jog p. Lozoraitis nuo „pretenzijų“ sieja su režimo palikimu. Bet „atrody-mas“ yra persilpnas motyvas paremti tokiems svarbiems teigimams.

Išskaičiavęs visą eilę Vliko negalavimų, prof. Kaminskas konstatuoja, kad: „Vlikas turi nedaug šansų suaktyvinti mūsų emigrantinę visuomenę, kad laiku ir tinkamu stiprumu ginti Lietuvos reikalą vietose“.

Kaip gi suderinti tą liūdną konstatavimą su nusistatymu laikyti tokį nedaug šansų turintį organą vieninteliu visos veiklos vadovu? „Neturėk kitų komitetų, kaip tik mane vieną“, — įsakoma, bet kartu pripažįstama, kad tas vienas neturi šansu atlikti savo uždavinį... Tai ar taip ir palikti?

Pranešėjas dar dėsto visą eilę bandymų-svarstytų priemonių, kaip tą „tik mane vieną“ patvirtinti, bet problemos išsprendimo tose priemonėse irgi neatranda.

vistiek neimama. Patys darbininkai paaiškina, kad jie nenori papildomų darbininkų, nes tada jiems reikia savo uždarbį su jais dalintis. Žinoma, Australijos uosto darbininkui tokia tvarka pasibaisėtina!

Kai uoste nesą darbo, uosto darbininkai turį taisyti krantinės ar užtvankas. — Toks dalykas, — sako Fingletonas, — Australijoj sukeltų didžiausį triukšmą.

— Dokų darbininkai uždirba apie 200 rublių per savaitę, bet kai sviesto svaras kaštuoja 14 rublių ir cukraus svaras 5 rublių, o kiti dalykai irgi panašiai brangūs, tai toks atlyginimas visiškai nepakankamas, — sako Fingletonas.

Neseniai iš sovietų grįžusi Naujosios Zelandijos penkių asmenų delegacija visiškai patvirtino Fingletono pranešimą, kad matyti yra tiriosios reglamentacijos kraštas, kur lygiai laisvė, kaip ir žmoniško gyvenimo sąlygos yra prarastos. Tiesa, kol N. Zelandijos delegacija tebebuvo Maskvoj, Sovietų pasiuntinybė N. Zelandijoj pasiskubino paskelbti tos delegacijos „pareiškimą“, neva duotą prieš grįžtant namo. Tas „pareiškimas“ skambėjo labai gražiai: „Jokios darbo prievartos sovietuose nėra; žmonės tenai laisvi ir laimingi; jie pilni pasitikėjimo savimi ir savarankumo; poilsio valandomis jie lanko gerus koncertus, baletus, operas; švietimo sistema ten pažangiausia visame pasaulyje; kultūros rūmai yra tikra revoliucija kaip savo apimtimi taip ir kultūrinėmis gerbybėmis, kurias jie teikia“.

Fingletonas, išgirdęs šį „pranešimą“, viešai pareiškė: „Fui!“ Ir visi jį puikiai suprato.

"GUZIKAI" IŠ PROPAGANDOS

Lietuvoje kas nors norėdamas pasakyti, kad toks ir toks dalykas yra niekam vertas, sakydamas „guzikas“, t. y., sagra, pigi prekė. Tačiau bolševikų sagos yra ne tik brangios, bet ir sunkiai gaunamos.

Vienas estas sugalvojo padaryti biznį. Jis nuvyko iš Talino į Leningradą ir ten nusipirko didelių kiekį propagandinių plokštelių su visokiomis „didžiųjų vadų ir mokytojų“ prakalbomis. Plokštelės labai pigios. Įstaiga, kurioje plokštelės buvo nupirtos, labai apsidžiaugė, nes tuo būdu jai pavyko įvykdyti pardavimo planą bent keliais šimtais procentų. Toks pirkejas atrodė tiesiog retenybė. Nedaug truko, kad tas estas irgi būtų paskelbtas didvyriu už nepaprastą pasišventimą komunistinės „evangelijos“ platinime...

Visa bėda, kad estas, pirkejas tas plokšteles, turėjo visai kitą sumanymą. Jis nei nesirėngė tų plokštelių į apyvartą leisti. Jis jas parsivežęs sudaužė, sutirpdė ir pridarė daug... sagų. Taline žmonės nudžiugo: galima gauti sagų, ir netgi gana pigiai! O kadangi „žaliava“ buvo pigi, tai ir gamintojas, nors ir pigiai sagas pardavinėdamas, uždirbo.

Deja, kažkas užuodė, iš ko tos sagos pagamintos, ir įskundė. Vargšas estas buvo sumintas ir nuteistas už „išekvojimą“ ir spekuliaciją. Mat, jis buvo valstybinės krautuvės vedėjas. Plokštes pirkto krautuvės pinigais. Nors juos ir grąžino krautuvei su kaupu iš pajamų už sagas, tačiau vistiek buvo pripažintas Viešosios svarstyklės sveria tik iki 300 svarų. Nick Galanos 26 metų Chicagietis, turi eiti į Presbyterian ligoninę pasisverti, nes jo svoris dabar 415 svarų.

AR ŽINAI?

Prieš kiek laiko tūlas Tifton, Georgia gyventojas tapo našliu. Savo 26 vaikams prižiūrėti jis parvedė į namus pamotę, taip pat našlę su... 18 vaikų.

Neseniai pasaulio bokso čempiono titulo netekęs Joe Louis ėmėsi naujo darbo — dainuoti. Netrukus pasirodysiančios jo įdainuotos plokštelės.

Kanadoje esančios pardavinėjamos spalvotos cigaretės. Jos skirtos ir esančios perkamos moterų. Cigaretės spalvą moterų taikančios prie suknėlės spalvos, kaip piniginės, batukų ir pan. aprangos dalykų spalvų.

Florida yra vienintelė valstybė, leidžianti ruošti gaidžių peštynių spektaklius. Kitose valstybėse tokie „spektakliai“ rengiami slapta.

Kiekvienas amerikietis per metus vidutiniškai gauna 80 svarų pašto.

Moteriai vyrą susirasti lengviausia Kalifornijoje. Ten esančios 646.618 panelės 982.971 jaunikiams. Kitos kategorijos — persikyrusių ir našlių — santykių yra kitoks: 697.472 moterų ir 296.097 vyrų.

Didžiausias krašto aukso sandėlis yra Fort Knox, Kentucky. Jo vertė siekia 8 milijardų dolerių. 16 metų auksas nebuvo tikrintas. Dabar nauji šeiminkai sandėlius patikrino ir juos rado tvarkingus.

Sandėlio darbininkai avi batų, kurių viršūnės yra plieninės. Esą, daugelis darbininkų suplojo savo kojų didžiulius pirštus, kai kilnojamo aukso gabalas išsmunka iš rankų. Nauji batai apsaugo nuo minėtos nelaimės.

Mormonų sekta daugiausia pasekėjų turi Utah valstybėje. Šis tikėjimas draudžia rūkyti ir gerti svaigiuosius gėrimus. Kompensuodamiesi, mormonai valgo daug saldumynų. Tuo paaiškinamas faktas, kad Utah valstybėje suvalgoma daugiausia saldumynų — kasmet 20 svarų nuo galvos.

Ryšių su paskutiniu laiku siuntusiomis audromis prisimename, kad stipriausias JAV orkanas 1900 metais Texase pa-reikalavo 6300 žmonių gyvybių.

Garsioje autostradoje „New Jersey turnpike“ per pirmuosius tris šių metų mėnesius surinkta 3,590.000 dolerių kelio mokesčio, 27,7% daugiau, negu tuo pačiu praėjusių metų laikotarpiu. Tiek pinigų sudėjo 4.084.500 autovežimių.

Prieš kiek laiko šioje skiltyje rašėme, kad Šiaurės Dakotoje kiekvienas, sukakęs 18 metų, be jokių leidimų gali vairuoti mašiną. Turime pasakyti, kad jau ir Šiaurės Dakotoje ši tvarka, kaip ir visur kitur, nukeliavo į praeitį.

Praėjusiais metais krašte buvo surasta ir konfiskuota 20.000 nelegalių spirito varyklų.

Amerikos vaistininkų kažkur draugija apskaičiavo, kad praėjusiais metais amerikiečiai suvartojo apie 16 milijardų aspirino tablečių ir išleido 85 milijonus dolerių kitiems galvos skausmą malšinantiems vaistams.

Šiuo metu krašte periodiniai spaudžiami 345 įvairūs „komiksai“.

Ne visų laisvų kraštų gyventojai veržiasi Amerikon. Antai švedijos kvota (3314 per metus) esanti neišnaudota metų metais.

Greitai skaitas žmogus sugenda per 1 minutę perskaityti 800 žodžių.

1951 metais sukako 100 metų nuo pirmos „Dėdė Tomo trobelės“ laidos pasirodymo. Per tą laiką tos knygos parduota šeši ir pusė milijonai egz.

Daugelis berniukų (ir mūsiškių) susiranda darbą taip vadinamą „bolių“ mėtymo salėse. Liūdna pranašystė jiems: esančios išrastos elektrinės mašinos, kurios taip tobulai atliekančios įvairius žaidimo patarnavimus, kad su šių metų pabaiga visiškai išstums berniukus iš darbo.

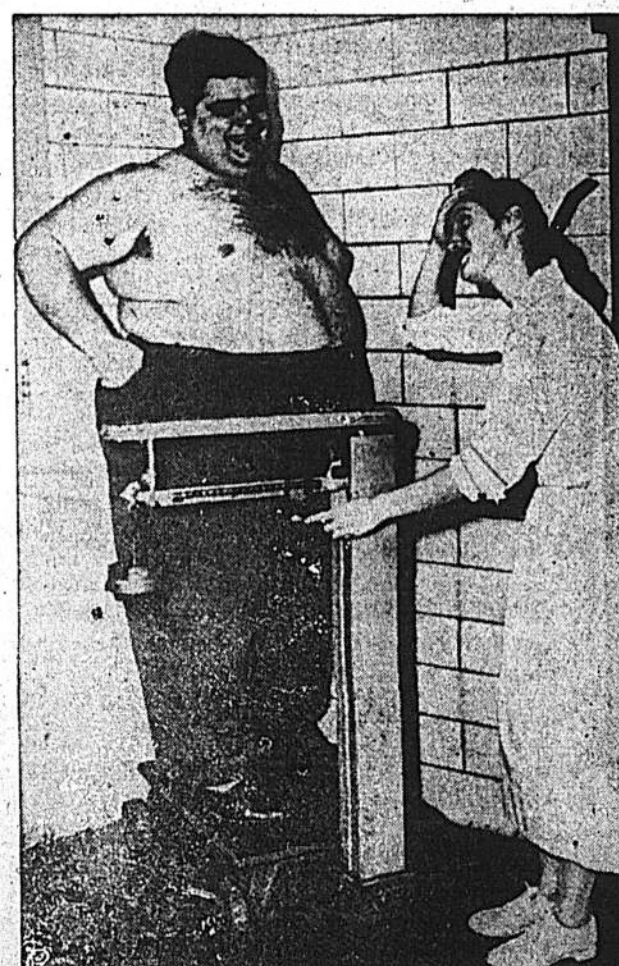
Yalės universitetas pirmas šiame krašte 1861 metais suteikė filosofijos daktaro laipsnį.

Patefono plokštelių per metus nuperkamą už 100 milijonų dolerių.

Vr.

Egipto karininkai pasirašo problemaciją, kuria Egiptą skelbia respublika.

Viešosios svarstyklės sveria tik iki 300 svarų. Nick Galanos 26 metų Chicagietis, turi eiti į Presbyterian ligoninę pasisverti, nes jo svoris dabar 415 svarų.